

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

10.1 สรุปผล

ภาษามัลและภาษาไปรเป็นภาษาย่อยของภาษาลัวะ (ถิ่น) ซึ่งเป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขาขมุอิก ที่พูดในจังหวัดน่าน และบางส่วนของประเทศลาว ผู้บุกเบิกการศึกษาภาษาลัวะ (ถิ่น) เมื่อกว่า 30 ปีก่อน คือ Filbeck การสืบสร้างภาษาลัวะดั้งเดิมของ Filbeck (1978) แสดงให้เห็นว่า ในอดีตภาษาลัวะดั้งเดิมไม่มีวรรณยุกต์ วรรณยุกต์ได้เกิดขึ้นภายหลัง และเกิดขึ้นในบางวิธภาษาของภาษามัลเท่านั้น โดยพบระดับเสียงที่สามารถแยกความหมายของคำคู่เทียบเสียงได้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เสียงขึ้น (rising) และ เสียงไม่ขึ้น (non-rising) โดย Filbeck พยายามหาที่มาของการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล อาทิ การพัฒนาวรรณยุกต์จากปัจจัยภายใน การจำแนกระหว่างคำยืมและคำดั้งเดิมในภาษา เป็นต้น แต่ก็ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนเนื่องจากพบข้อยกเว้นบางประการ คือ คำยืมไทยบางคำไม่ได้มีเสียงวรรณยุกต์ขึ้น แต่เป็นเสียงไม่ขึ้นซึ่งโดยปกติเป็นระดับเสียงของคำมัลหรือคำไปร ดังนั้นจึงน่าจะสนใจว่าเหตุใดบางวิธภาษาจึงยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ และคำยืมมีความสำคัญอย่างไรในการพัฒนาเป็นภาษามีวรรณยุกต์ของภาษามัล

เพื่อตอบใจทฤษฎีวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางสู่การเป็นภาษามีวรรณยุกต์ของภาษามัลและภาษาไปรโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบความแตกต่างของรูปแบบระดับเสียงในคำที่ไม่ใช่คำยืมไทยในภาษามัล 4 วิธภาษา และภาษาไปร 1 วิธภาษา ตามพยานะต้น พยานะท้าย สระ และโครงสร้างพยางค์ ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ และเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบระดับเสียงของคำยืมไทยและคำคู่เทียบเสียงในภาษามัล 4 วิธภาษา<sup>1</sup> และภาษาไปร 1 วิธภาษา ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์

สมมติฐานในการวิจัย คือ พยานะต้น พยานะท้าย และสระมีผลต่อระดับเสียงเหมือนกันทั้ง 5 วิธภาษา แต่โครงสร้างพยางค์จะมีผลต่อระดับเสียงแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์ รูปแบบระดับเสียงของคำยืมภาษาไทยในภาษามัลและภาษาไปร สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ 1) ระดับเสียงตกในคำยืมทุกคำ 2) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมทุกคำ และ 3) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมและในคำมัล-ไปร

<sup>1</sup> เมื่อสอบข้อเสนอโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้เสนอไว้ในวัตถุประสงค์ว่าจะศึกษา 3 วิธภาษา แต่เมื่อสำรวจจุดเก็บข้อมูล พบว่าภาษามัลบ้านภูอกซึ่งเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ แต่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงที่ต่างไปจากที่พบในภาษามัลบ้านแกวด ผู้วิจัยจึงศึกษาเพิ่มวิธภาษามัลอีก 1 วิธภาษา

ซึ่งมีนัยสำคัญในการจำแนกความหมาย ซึ่งความแตกต่างของรูปแบบระดับเสียงดังกล่าวแสดงแนวโน้มของการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล

หลังจากทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำรวจจุดเก็บข้อมูลในพื้นที่ จึงคัดเลือกหมู่บ้านสำหรับเก็บข้อมูลภาคสนามภาษามัล 4 ภูมิภาค และภาษาไปร 1 ภูมิภาค รวมเป็น 5 จุด คือ บ้านเกวต (MK) บ้านภูกอก (MPK) บ้านตาสหลง (MTL) บ้านยอดคอยวัฒนา (MYW) และบ้านห้วยล้อม (PHL)

ผู้บอกภาษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บอกภาษาสำหรับตรวจสอบข้อมูลภาษา ไม่จำกัดเพศ อายุ 50 ปีขึ้นไป ภูมิภาคละ 2 คน ผู้บอกภาษาสำหรับบันทึกเสียงเพื่อวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ เป็นเพศหญิง อายุ 30 ปีขึ้นไป ภูมิภาคละ 3 คน และผู้บอกภาษาคำเมืองถิ่นนาน 2 ถิ่นที่อาศัยอยู่ในอำเภอบัวและอำเภอบ่อเกลือ ถิ่นละ 3 คน

การเก็บข้อมูล เริ่มจากสร้างรายการคำจากข้อมูลเอกสาร ต่อจากนั้นได้ออกภาคสนามตรวจสอบและแก้ไขรายการคำสำหรับบันทึกเสียง รวมรายการคำตัวอย่างสำหรับบันทึกเสียงทั้งสิ้น 667 คำตัวอย่าง ให้ผู้บอกภาษาภูมิภาคละ 3 คน ออกเสียง 3 ครั้งต่อการบันทึกเสียง 1 รอบ บันทึกเสียง 3 รอบ และเลือกการออกเสียงครั้งที่ดีที่สุดของแต่ละรอบ ได้คำทดสอบรวมทั้งสิ้น 6,003 คำทดสอบสำหรับใช้วัดและวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ การบันทึกเสียงใช้โปรแกรม Adobe Audition เวอร์ชัน 2 และวิเคราะห์เสียงโดยใช้โปรแกรม Praat เวอร์ชัน 4.5.24 และโปรแกรมเสริมในการหาค่าความถี่มูลฐาน จากนั้นจึงบันทึกผล หาค่าเฉลี่ย และวาดกราฟด้วยโปรแกรม Microsoft Excel และหาค่านัยสำคัญทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 13.0 ทั้งนี้เพื่อใช้ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานมาช่วยในการวิเคราะห์ตีความ และสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการกำเนิดและพัฒนาการของวรรณยุกต์

เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเสียงและระบบเสียงในภาษาลัวะมัล - ไปร ผู้วิจัยได้นำเสนอระบบเสียงของภาษามัลและภาษาไปร 5 ภูมิภาค ไว้ในบทที่ 4 ส่วนผลการวิเคราะห์รูปแบบระดับเสียงที่พบในภาษามัลและภาษาไปรสรุปได้ ดังนี้

#### 10.1.1 ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

ในการดำเนินการวิจัยได้ตั้งสมมติฐาน 2 ประเด็นหลัก ดังนี้คือ

10.1.1.1 สมมติฐานข้อ 1 พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระมีผลต่อระดับเสียงเหมือนกันทั้ง 4 ภูมิภาค แต่โครงสร้างพยางค์จะมีผลต่อระดับเสียงแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์ เพื่อตอบสมมติฐาน ได้แบ่งพิจารณาเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์รูปแบบระดับเสียงโดยรวมของคำมัลและคำไปรที่พิจารณาจากความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษาปัจจุบันพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากผลการวัดค่าความถี่มูลฐานของระดับเสียงโดยรวมในคำมัลและคำไปรที่เชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษาปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมค่าความถี่มูลฐานของระดับเสียงในคำมัลและคำไปรที่มาจากพยัญชนะต้นดั้งเดิม 8 เสียง ได้แก่ \*mp- \*p- \*hm- \*m- \*hl- \*l- \*pr- \*r- พยัญชนะท้ายดั้งเดิม 4 เสียง ได้แก่ \*-l \*-r \*-s \*-h และสระดั้งเดิม 6 เสียง ได้แก่ \*i \*ii \*a \*aa \*u \*uu ไม่ได้ส่งผลต่อรูปแบบระดับเสียงโดยรวมในภาษามัลและภาษาไปรปัจจุบัน ไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม เช่น \*mp- > b- ; \*r- > l-, y- ; \*-r > -y, -j หรือยังคงเป็นเสียงเดิม เช่น \*p- > p- ; \*m- > m- ; \*i > i รูปแบบระดับเสียงที่พบในแต่ละวิธภาษาต่างก็มีลักษณะเฉพาะของตนเอง กล่าวได้ว่า วิธภาษาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงเหมือนกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม \*mp- > b- ในวิธภาษา MPK MTL และ MYW ไม่ได้ส่งผลพฤติกรรมของระดับเสียงในทิศทางเดียวกัน และวิธภาษา MK และ PHL ที่ยังเก็บรักษาเสียงดั้งเดิมเหมือนกัน เช่น \*mp- > mp- ก็ไม่ได้มีพฤติกรรมของระดับเสียงเหมือนกัน นั่นคือ ไม่ได้ถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระ

2) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระ ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้น และค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้ายในภาษาปัจจุบันโดยไม่ได้พิจารณาความเชื่อมโยงกับเสียงในภาษาดั้งเดิมพบว่า *เป็นไปตามสมมติฐาน*

เนื่องจากพฤติกรรมของค่าความถี่มูลฐานเหมือนกันในทุกวิธภาษา ถึงแม้ความแตกต่างจะมีนัยสำคัญไม่เหมือนกัน ยืนยันจากผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ ต่อไปนี้

ก. ค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระ ได้แก่ สระสูง - สระต่ำ และสระสั้น - สระยาว

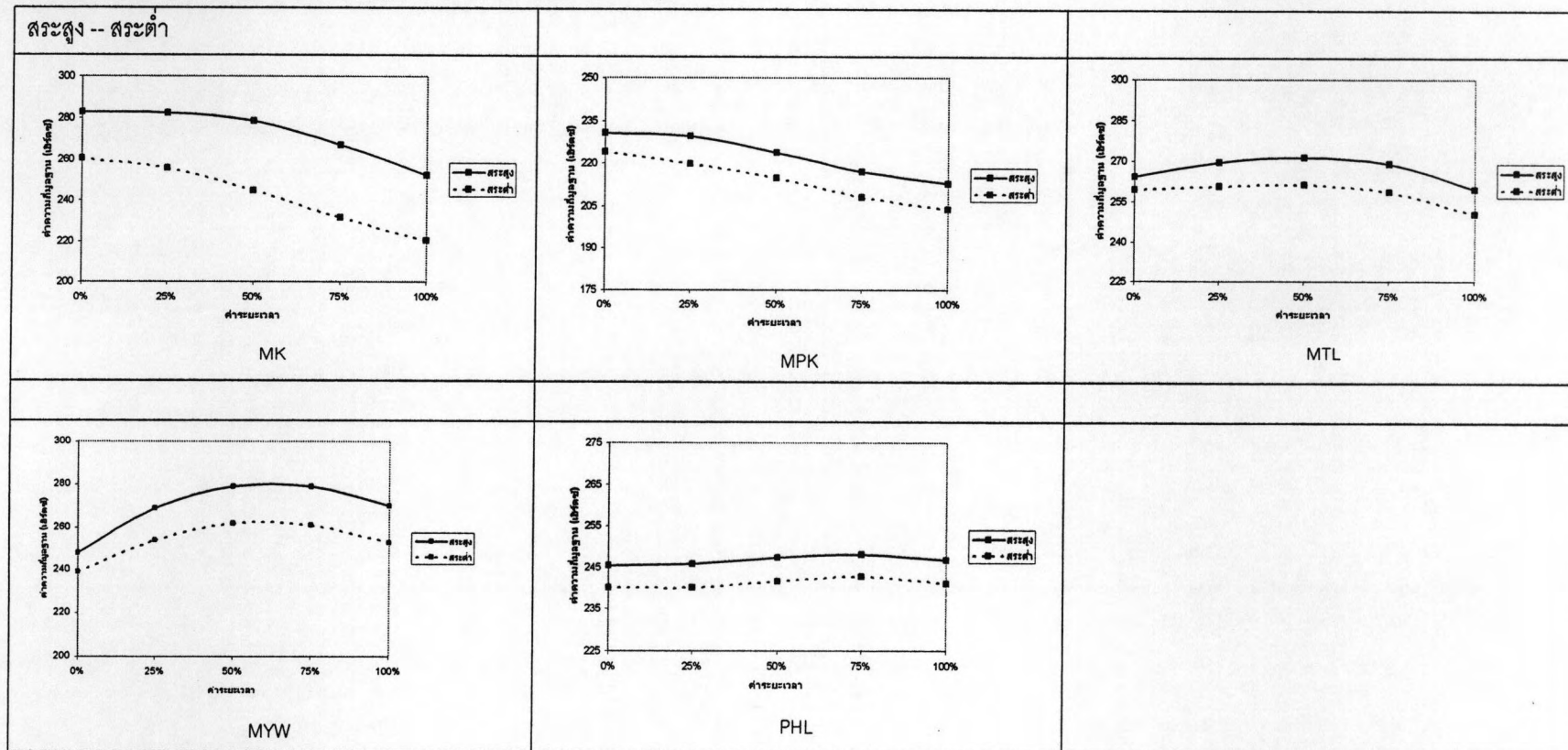
ผลการวิจัยพบว่าค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระสูงมากกว่าสระต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น จรุง บุญพันธ์ และคณะ (2525) Shi and Zhang (1987) Svantesson (1991) ในทุกวิธภาษา ค่าความถี่มูลฐานของสระสูงมีค่ามากกว่าของสระต่ำ แต่ความแตกต่างที่พบในวิธภาษา MK และ MYW เท่านั้น ที่มีนัยสำคัญทุกจุดเวลา ส่วนวิธภาษา MPK และ MTL ความแตกต่างมีนัยสำคัญบางจุดเวลา ในขณะที่วิธภาษา PHL ความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญ (ดูตารางที่ 10.1)

ค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระสั้นมากกว่าสระยาว ผลการวิจัยทุก  
 วิชาสาขาคัดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาเช่นกัน เช่น Svantessen (1991) L-Thongkum et al  
 (2007) ในทุกวิชา ความถี่มูลฐานของสระสั้นมีค่ามากกว่าของสระยาว แต่ความแตกต่างที่พบ  
 ในวิชา MK และ PHL เท่านั้น ที่มีนัยสำคัญทุกจุดเวลา ส่วนวิชา MPK MTL และ MYW  
 ความแตกต่างมีนัยสำคัญเพียงบางจุดเวลา (ดูตารางที่ 10.2)

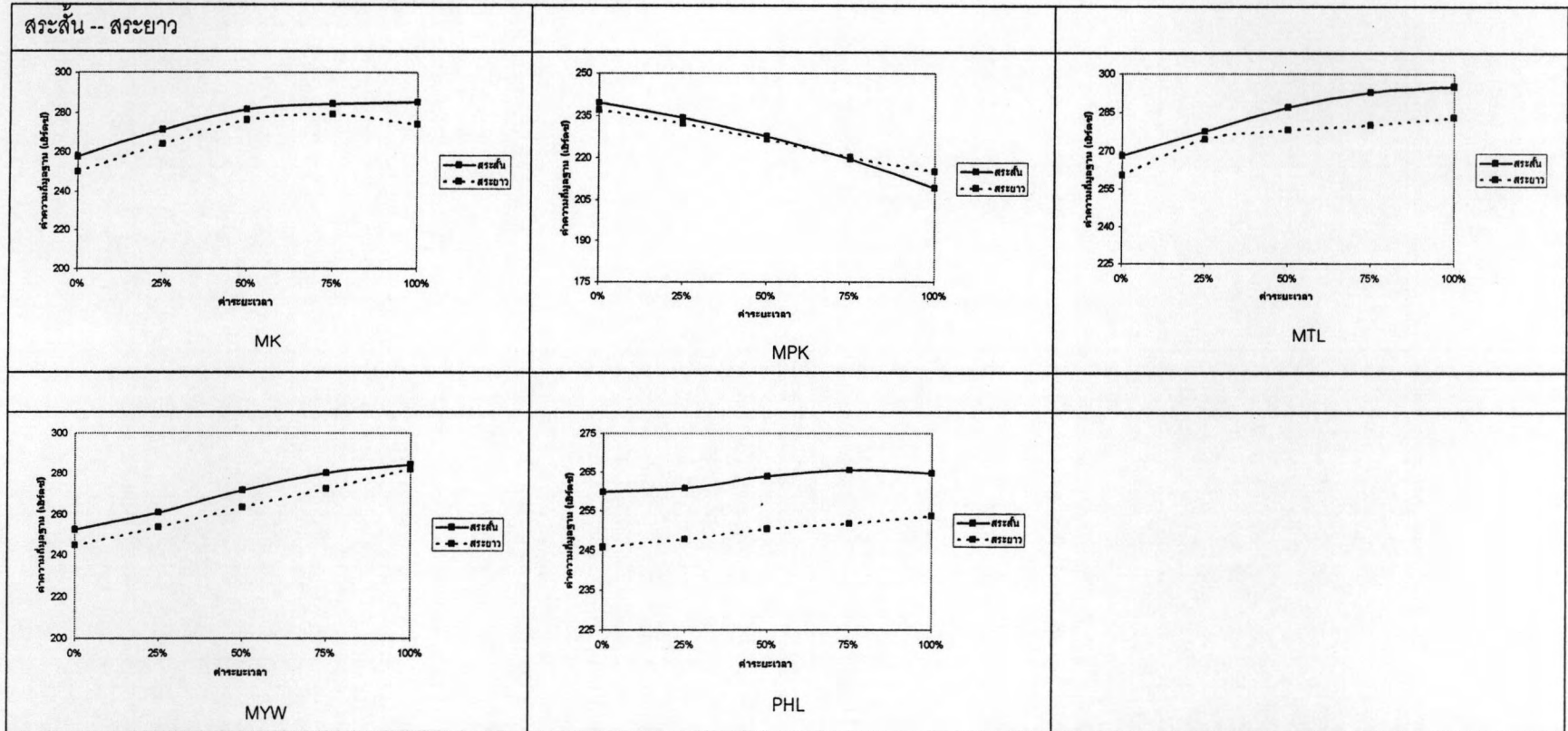
#### ข. ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้น

ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้น 2 ชุด ได้แก่ กลุ่ม  
 พยัญชนะต้นชุดกัก และกลุ่มพยัญชนะต้นชุดก้องกังวาน พบว่า ในวิชา MK และ PHL  
 ค่าความถี่มูลฐานของสระที่ตามหลังพยัญชนะต้นกักอิมะชะ /p-/ มากกว่าของสระที่ตามหลังเสียง  
 พยัญชนะต้นกักที่มีเสียงนาสิกนำ /mp-/ เช่นเดียวกับที่พบในงานของ Erickson (1975) และ  
 ผณิตรา ธีรานนท์ (2548) และมากกว่าของสระที่ตามหลังเสียงพยัญชนะควบกล้ำสองเสียง /pr-/  
 เช่นเดียวกับในงานของ Guion and Wayland (2004) และผณิตรา ธีรานนท์ (2548) ส่วนในวิชา  
 ภาษา MPK MTL และ MYW พบว่าค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้นกักอิมะชะ  
 /p-/ จะมากกว่าของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้นกักอิมะชะ /b-/ เช่นเดียวกับ Haudricourt (1954)  
 Li (1966) Sun (2003) และ Thurgood (1999) การที่ค่าความถี่มูลฐานของสระที่ตามหลัง  
 พยัญชนะต้นกักอิมะชะ /p-/ มากกว่าที่ตามหลังพยัญชนะต้นที่มีเสียงนาสิกนำ /mp-/ และ  
 พยัญชนะควบกล้ำสองเสียง /pr-/ เนื่องจากทั้งเสียงนาสิก /m/ และเสียงร่ว /r/ ต่างก็เป็นเสียงก้อง  
 หรือเสียงอิมะชะ จึงส่งอิทธิพลร่วมกับเสียงกักที่ตามหลังใน /mp-/ และเสียงกักที่นำหน้าใน /pr-/  
 ดังนั้น จึงเป็นไปตามทฤษฎีเช่นเดียวกับพยัญชนะกักอิมะชะ /p/ และพยัญชนะกักอิมะชะ /b/ นั้น  
 คือ ค่าความถี่มูลฐานของสระที่ตามหลังเสียงพยัญชนะก้องจะน้อยกว่าเมื่อตามหลังพยัญชนะไม่  
 ก้อง ดังนั้น หากเรียงพยัญชนะกักทั้ง 3 ชุดตามค่าความถี่มูลฐานของสระที่ตามหลังจากน้อยไปหามาก  
 เสียง /b-/ จะมีค่าน้อยที่สุด ต่อมาคือ /mp-/ หรือ /pr-/ และ /p-/ จะมีค่าความถี่มูลฐานมากที่สุด

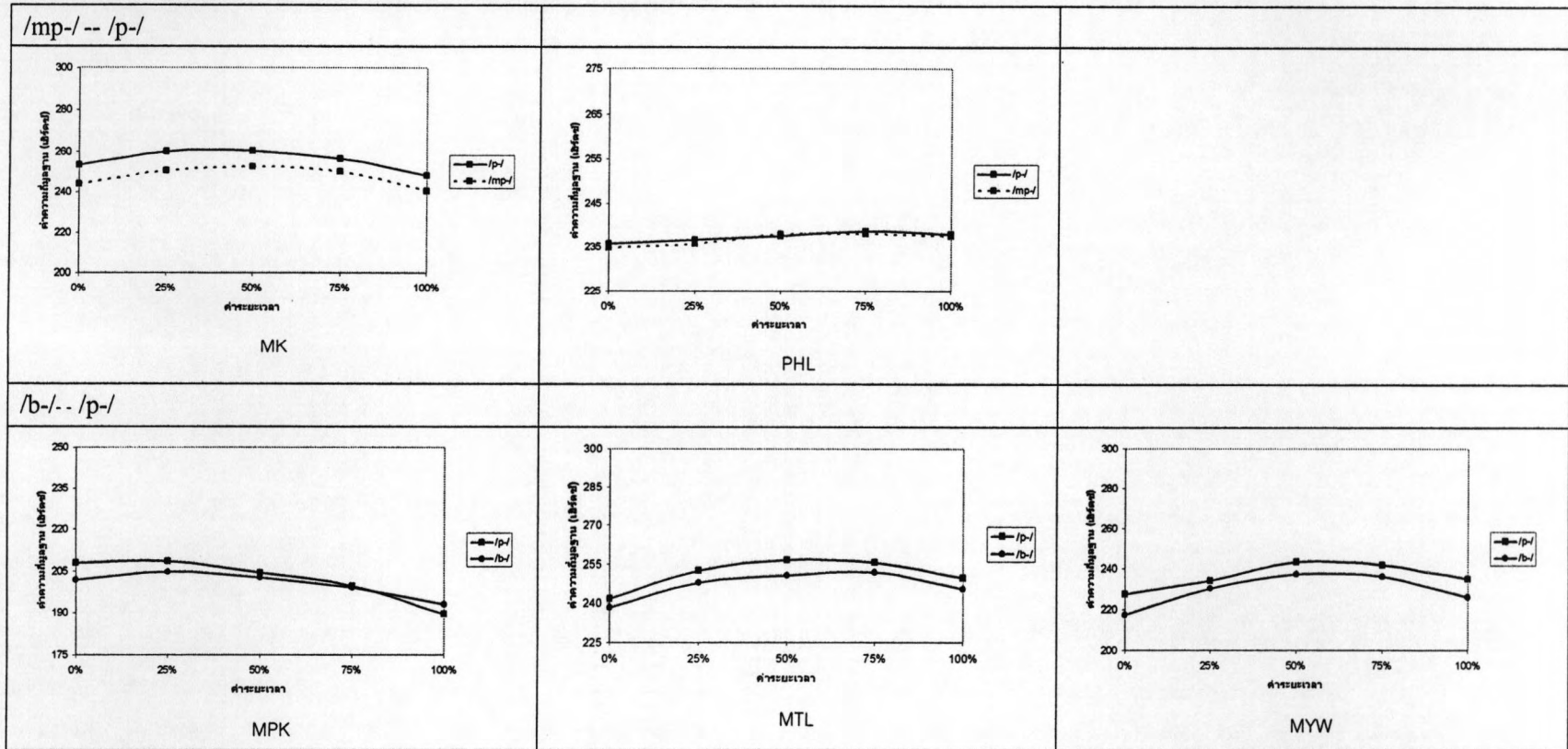
ตารางที่ 10.1 กราฟแสดงค่าความถี่มาตรฐานธรรมชาติของสระ: สระสูง - สระต่ำ



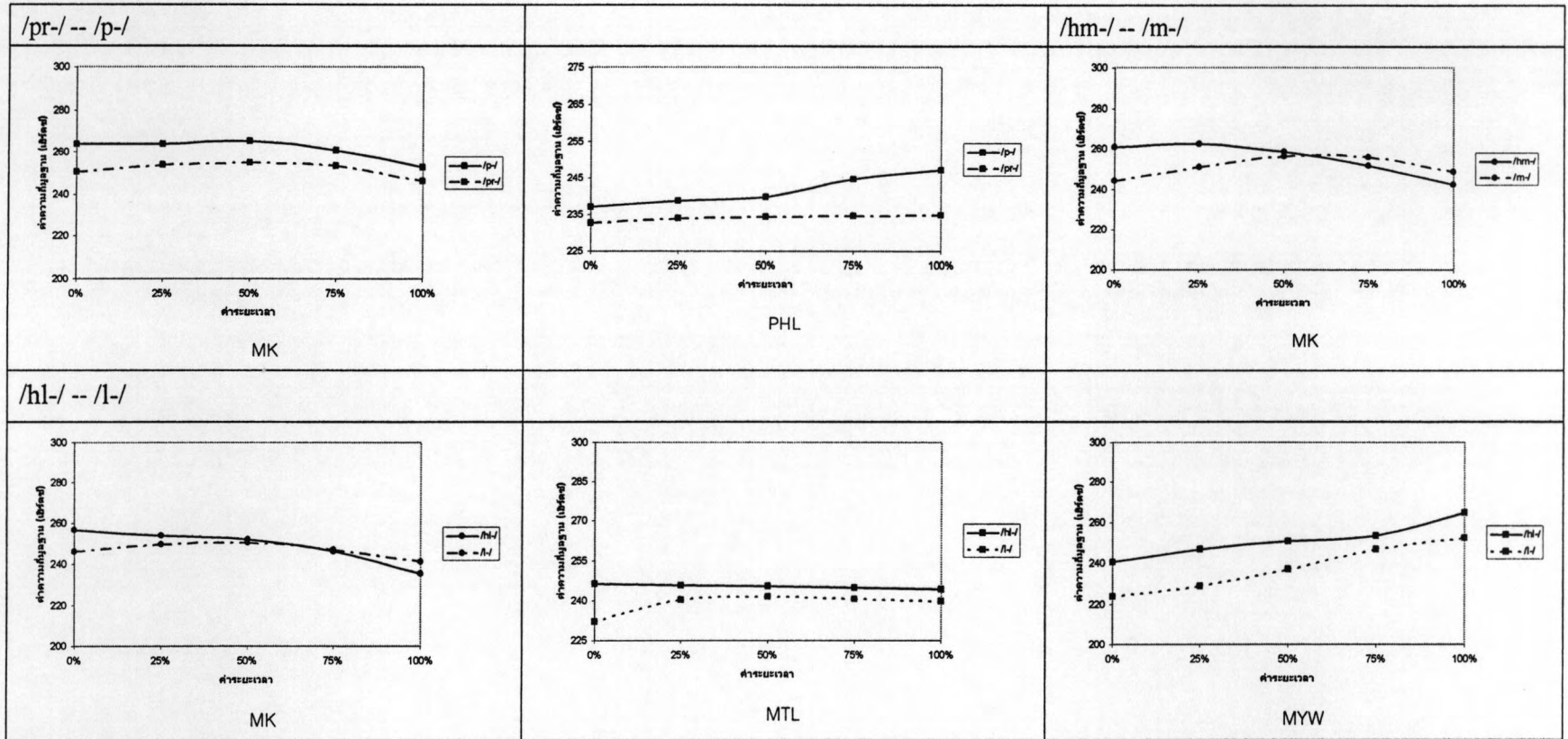
ตารางที่ 10.2 กราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระ: สระสั้น - สระยาว



ตารางที่ 10.3 กราฟแสดงค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังเสียงพยัญชนะต้น

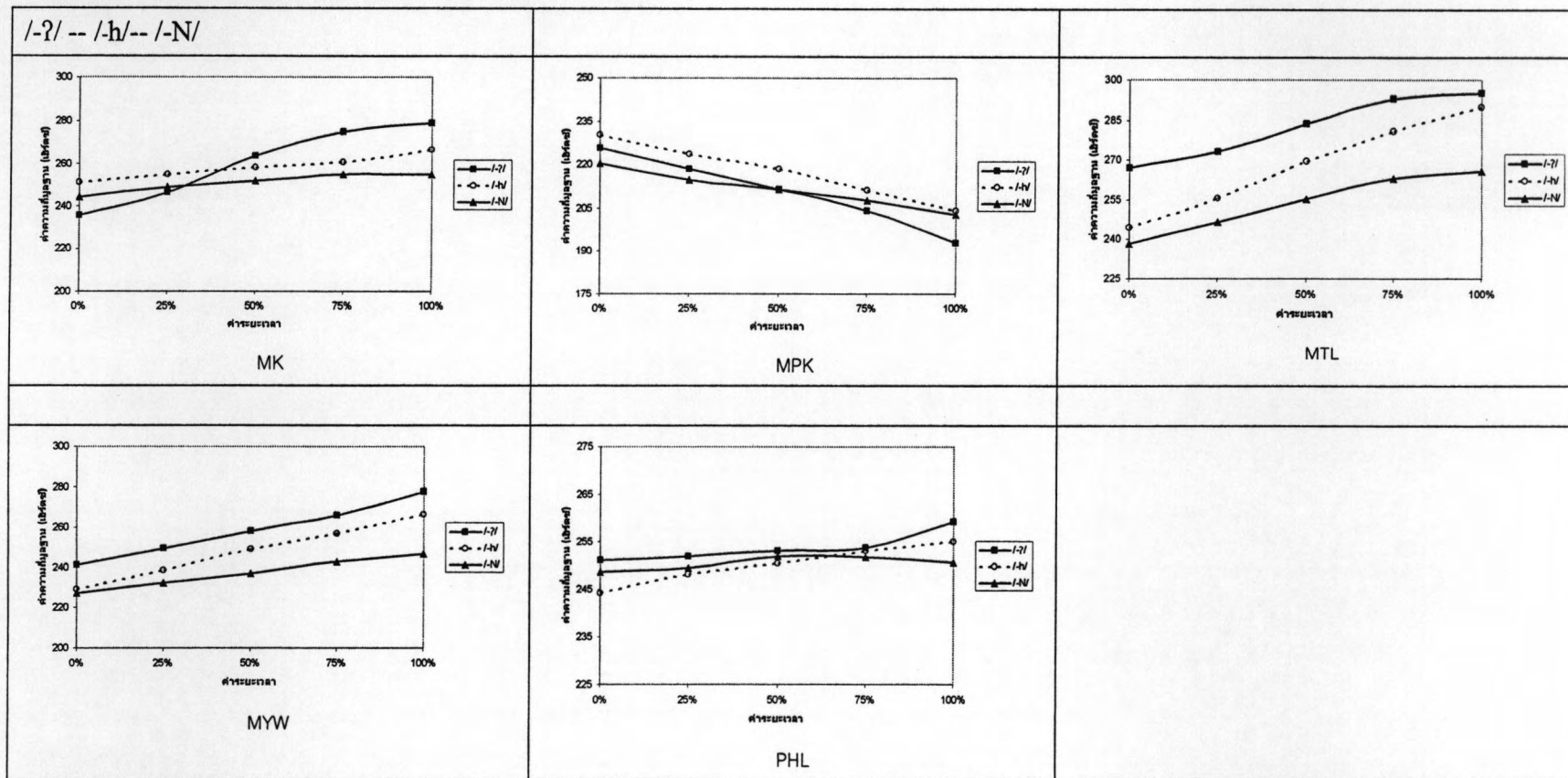


ตารางที่ 10.3 (ต่อ)





ตารางที่ 10.4 ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่ออยู่หน้าเสียงพยัญชนะท้าย



ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้นชุดก้องกังวาน ซึ่งพบในภาษามัล 3 วิชาคือ วิชา MK ได้แก่ เสียงก้องกังวานอโหชนะ /hm-/ และ /hl-/ ส่วนวิชา MTL และ MYW มีเพียงเสียง /hl-/ ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้นก้องกังวานอโหชนะมากกว่าของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้นก้องกังวานโหชนะ สอดคล้องกับ Maddieson (1984) L-Thongkum (1992) และกนิษฐา พุทธเสถียร (2550) ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามทฤษฎีเช่นเดียวกัน (ดูตารางที่ 10.3)

ค. ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่ออยู่หน้าเสียงพยัญชนะท้าย

ค่าความถี่มูลฐานของสระที่อยู่หน้าเสียงพยัญชนะท้ายกักที่เส้นเสียง /-ʔ/ มากกว่าพยัญชนะท้ายกักเสียดแทรกที่เส้นเสียง /-h/ และพยัญชนะท้ายนาสิก /-N/ ผลการวิจัยของทุกวิชาสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น กุสุมา เลาะเด (2547) Thurgood (1993, 1996) Watkins (2002) ผณิตรา ธีรานนท์ (2548) ยกเว้นวิชา MPK ที่ค่าความถี่มูลฐานของสระที่อยู่หน้าเสียง /-ʔ/ มีค่าน้อยกว่าของสระที่อยู่หน้าเสียง /-h/ นอกจากนี้ ความแตกต่างในบางวิชาอาจมีนัยสำคัญ ในขณะที่บางวิชาไม่มีนัยสำคัญ (ดูตารางที่ 10.4)

3) ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของระดับเสียงในคำมัลและคำไปรตามโครงสร้างพยางค์โดยไม่ได้พิจารณาความเชื่อมโยงกับเสียงในภาษาดั้งเดิมพบว่าเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการวัดค่าความถี่มูลฐานเพื่อวิเคราะห์และตีความรูปแบบระดับเสียงในคำมัลและคำไปรตามโครงสร้างพยางค์ 7 ประเภท ได้แก่ พยางค์เป็นทั้งที่เป็นพยางค์เปิดและพยางค์ปิด (CV, CVN, CVVN) พยางค์ตาย (CVS, CVVS, CVʔ) และพยางค์ที่ลงท้ายด้วยเสียงเสียดแทรกที่เส้นเสียง (CVh) พบรูปแบบระดับเสียงของคำมัลและภาษาไปรที่ไม่ใช่คำยืมไท ดังตารางที่ 10.5

ตารางที่ 10.5 รูปแบบระดับเสียงของคำมัลและภาษาไปร (ไม่ใช่คำยืมไท) ตามโครงสร้างพยางค์

| โครงสร้างพยางค์                                     | รูปแบบระดับเสียง |     |     |     |     |
|---|------------------|-----|-----|-----|-----|
|   | MK               | MTL | MYW | MPK | PHL |
| CV, CVN, CVVN<br>พยางค์เปิดและพยางค์ปิด             | ┌                | ┌   | ┌   | ┌   | ┌   |
| CVS, CVVS, CVʔ, CVh<br>สระสั้น สระยาว หรือ สระประสม | ┌                | ┌   | ┌   | ┌   | ┌   |

ตารางที่ 10.5 (ต่อ)

| โครงสร้างพยางค์         | รูปแบบระดับเสียง |     |     |     |     |
|-------------------------|------------------|-----|-----|-----|-----|
|                         | MK               | MTL | MYW | MPK | PHL |
| พยางค์ที่ลงท้ายด้วย /ʔ/ | └                | └   | └   | └   | └   |
| พยางค์ที่ลงท้ายด้วย /h/ | └                | └   | └   | └   | └   |

จากตารางที่ 10.5 จะเห็นได้ว่ารูปแบบระดับเสียงของคำมัลและคำไปรที่ไม่ใช่คำยืมไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ วิธภาษา MK MTL และ MYW ใน 3 วิธภาษานี้ รูปแบบระดับเสียงตามโครงสร้างพยางค์ คือ ระดับเสียงสูงตก ในพยางค์เป็นทั้งที่เป็นพยางค์เปิดและพยางค์ปิด และระดับเสียงสูงระดับ ในพยางค์ตายทั้งที่มีสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว รวมทั้งพยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะเสียดแทรกที่เส้นเสียง และพยัญชนะกักที่เส้นเสียง

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ วิธภาษา MPK และ PHL ในทั้งสองวิธภาษา โครงสร้างพยางค์ไม่มีผลต่อรูปแบบระดับเสียง จะเห็นได้ว่าทุกโครงสร้างพยางค์มีระดับเสียงแบบเดียว คือ ระดับเสียงระดับ ไม่ว่าจะมีความหมายอย่างไร โดยที่เสียงระดับอาจแปรเป็น ต่ำระดับ กลางระดับ หรือสูงระดับ

10.1.3.2 สมมติฐานข้อ 2 รูปแบบระดับเสียงของคำยืมภาษาไทยในภาษามัลและภาษาไปร สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ 1) ระดับเสียงตกในคำยืมทุกคำ 2) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมทุกคำ และ 3) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมและในคำมัล-ไปร ซึ่งมีนัยสำคัญในการจำแนกความหมาย ซึ่งความแตกต่างของรูปแบบระดับเสียงดังกล่าวแสดงแนวโน้มของการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล

ผลการวิจัยไม่เป็นตามสมมติฐานทั้งหมด ดังนี้

รูปแบบที่ 1) ระดับเสียงตกในคำยืมทุกคำ พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจากในกลุ่มภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ ระดับเสียงที่พบในคำยืมไทยไม่ได้เป็นเสียงตกเท่านั้น คือ ในวิธภาษา MK มีทั้งเสียงตกและเสียงระดับ ขึ้นกับโครงสร้างพยางค์ ส่วนวิธภาษา MPK และ PHL เป็นเสียงระดับในคำยืมทุกคำ อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่า ระดับเสียงในคำยืมที่เป็นคำพ้องเสียงจะเหมือนกัน

รูปแบบที่ 2) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมทุกคำ พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน เพราะในวิธภาษา MTL และ MYW พบว่า คำยืมใหม่ 2 ระดับเสียง คือ เสียงสูง (ตก และ ระดับ) กับ เสียงตก (ขึ้น)

รูปแบบที่ 3) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมและคำมัล-ไปร พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน เนื่องจากมีระดับเสียงที่ใช้จำแนกความหมายของคำหรือวรรณยุกต์ในวิธภาษา MTL และ MYW ซึ่งพบทั้งในคำคู่เทียบเสียงที่เป็น คำยืม - คำยืม คำมัล - คำยืม และคำมัล - คำมัล แต่ไม่พบรูปแบบนี้ในคำไปร โดยวิธภาษา PHL มีรูปแบบระดับเสียงแบบที่ 1) เหมือนวิธภาษา MPK ซึ่งสามารถยืนยันผลการวิจัยได้จากการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ ดังต่อไปนี้

ก. ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของคำยืมไทในภาษามัล - ไปรที่ในคำเมืองถิ่นน่านมีวรรณยุกต์ต่างกัน

จากวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงที่ปรากฏในคำยืมซึ่งเป็นคำเมืองถิ่นน่านเพื่อศึกษาการกำหนดระดับเสียงให้กับคำยืมดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของคำยืมไทในภาษามัล - ไปรที่ในคำเมืองถิ่นน่านมีวรรณยุกต์ต่างกันและเสนอผลการวิเคราะห์ตีความโดยเชื่อมโยงกับการแยกเสียงและรวมเสียงวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านตามแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์พบว่า พฤติกรรมการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของค่าความถี่มูลฐานของคำยืมไทในวิธภาษา MTL และ MYW มีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งสามารถตีความได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มสูง มี 2 สัทลักษณะ คือ สูงตก และ สูงระดับ จะเป็นเสียงสูงตกในคำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านเป็นคำยืมที่มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (A3-4) วรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ (C1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 6: สูงตก (C4) เป็นเสียงสูงระดับในคำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านเป็นคำยืมที่มีวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (DS1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ (DS4)

กลุ่มต่ำ มีสัทลักษณะ คือ ต่ำขึ้น ได้แก่ คำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านทั้งคำเป็นและคำตายมีวรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น (A1-2) วรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ (B1-2-3, DL1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก (B4, DL4) จึงอาจกล่าวได้ว่า คำยืมไททั้งในคำเป็นหรือคำตายคนมัลวิธภาษา MTL และ MYW กำหนดให้มีระดับเสียงต่ำขึ้นเสมอ

ในวิธภาษา MK พบว่าระดับเสียงของคำยืมไทที่ได้จากการวิเคราะห์ตีความพฤติกรรมค่าความถี่มูลฐานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามโครงสร้างพยางค์ คือ คำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านเป็นคำยืมที่มีวรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น (A1-2) วรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (A3-4) วรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ (B1-2-3) วรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก (B4) วรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ (C1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 6: สูงตก (C4) เป็นเสียงสูงตก ส่วนคำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านเป็นคำ

ตายที่มีวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (DS1-2-3) วรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ (DS4) วรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ (DL1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก (DL4) เป็นเสียงสูงระดับ

ในวิธภาษา MPK พบว่า ระดับเสียงของคำยืมไทที่ได้จากการวิเคราะห์ตีความ พฤติกรรมค่าความถี่มูลฐานมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน โดยมีสัญลักษณ์เป็นเสียงระดับแบบตกเล็กน้อย ได้แก่ คำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านมีวรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น (A1-2) วรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ (B1-2-3, DL1-2-3) วรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก (B4, DL4) และวรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ (C1-2-3) ในขณะที่ คำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านมีวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (A3-4, DS1-2-3) หรือคำมีสัญลักษณ์เป็นเสียงขึ้น ส่วนคำยืมในภาษาคำเมืองถิ่นน่านมีวรรณยุกต์ที่ 6: สูงตก (C4) มีสัญลักษณ์เป็นเสียงตก จึงเป็นไปได้ว่าคำยืมที่เดิมมีวรรณยุกต์ดังกล่าวมาแล้ว ได้รับอิทธิพลจากสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์เดิมในภาษาคำเมืองถิ่นน่าน ในขณะที่คำยืมที่มีวรรณยุกต์อื่นๆ สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์จะเป็นแบบเดียวกับวรรณยุกต์ในคำมัล คือ เสียงระดับแบบตกเล็กน้อย

วิธภาษา PHL พบว่า ระดับเสียงของคำยืมไทที่ได้จากการวิเคราะห์ตีความ พฤติกรรมค่าความถี่มูลฐานมีสัญลักษณ์บางประการคล้ายคลึงกับที่พบในวิธภาษามัลบางวิธภาษา หากพิจารณาสัญลักษณ์ของระดับเสียงของคำยืมที่เป็นคำเป็นจะเห็นได้ว่าโดยรวมเป็นเสียงสูงตก คล้ายกับวิธภาษา MK และจะเป็นเสียงระดับในคำตาย ซึ่งในคำยืมที่เป็นคำตายสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มสูงกว่า และ กลุ่มต่ำกว่า เหมือนที่พบในวิธภาษา MTL และ MYW คูสรูปแบบระดับเสียงของคำยืมไทได้ในตารางที่ 10.6

ตารางที่ 10.6 รูปแบบระดับเสียงของคำยืมโทที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านมี 6 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ออกเสียงโดยผู้พูดภาษามลและภาษาไปร

| คำเมือง |           | MTL    |       | MYW    |       | MK     |       | MPK    |       | PHL    |       |
|---------|-----------|--------|-------|--------|-------|--------|-------|--------|-------|--------|-------|
|         |           | คำเป็น | คำตาย | คำเป็น | คำตาย | คำเป็น | คำตาย | คำเป็น | คำตาย | คำเป็น | คำตาย |
| ว. 1    | ต่ำขึ้น   | ┌      | -     | ┌      | -     | ┌      | -     | ┌      | -     | ┌      | -     |
| ว. 2    | กลางขึ้น  | ┐      | ┐     | ┐      | ┐     | ┐      | ┐     | ┐      | ┐     | ┐      | ┐     |
| ว. 3    | กลางระดับ | └      | └     | └      | └     | └      | └     | └      | └     | └      | └     |
| ว. 4    | กลางตก    | ┘      | ┘     | ┘      | ┘     | ┘      | ┘     | ┘      | ┘     | ┘      | ┘     |
| ว. 5    | สูงระดับ  | └      | └     | └      | └     | └      | └     | └      | └     | └      | └     |
| ว. 6    | สูงตก     | ┘      | -     | ┘      | -     | ┘      | -     | ┘      | -     | ┘      | -     |

หมายเหตุ เครื่องหมาย - แสดงการไม่ปรากฏของวรรณยุกต์ในระบบวรรณยุกต์ของคำเมืองถิ่นน่าน

ข. คำคู่เทียบเสียงและคำพ้องเสียง

ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของคำคู่เทียบเสียงและคำพ้องเสียง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) คำยืม - คำยืม 2) คำยืม - คำมัล หรือ คำยืม - คำไปร 3) คำมัล - คำมัล หรือ คำไปร - คำไปร ช่วยให้สรุปผลเกี่ยวกับรูปแบบระดับเสียง ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ วิธภาษา MTL และ MYW ใน 2 วิธภาษานี้พบระดับเสียงในคำคู่เทียบเสียง 2 ระดับ คือ ระดับเสียงสูง และ ระดับเสียงต่ำขึ้น โดยที่ระดับเสียงสูงมี 2 เสียงย่อย คือ ระดับเสียงสูงตกในคำเป็น และ ระดับเสียงสูงระดับในคำตาย

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ วิธภาษา MK MPK และ PHL ในกลุ่มนี้พบระดับเสียงเพียงลักษณะเดียวในคำพ้องเสียง ในวิธภาษา MPK เป็นเสียงสูงเลื่อนลงทั้งในคำเป็นและคำตาย ปรากฏการณ์ของระดับเสียงแบบในวิธภาษา MPK พบในวิธภาษา PHL เช่นเดียวกัน คือ ระดับเสียงทั้งในคำเป็นและคำตายมีลักษณะเหมือนกัน แต่จะเห็นได้ว่าในวิธภาษา MK จะต่างออกไปเล็กน้อย เนื่องจากระดับเสียงขึ้นกับโครงสร้างพยางค์ คือ คำเป็นจะมีเสียงสูงตก ส่วนคำตายจะมีเสียงสูงระดับ ดูสรุปรูปแบบระดับเสียงของคำคู่เทียบเสียง/คำพ้องเสียง 3 ชุดในภาษามัลและภาษาไปร ในตารางที่ 10.7

ตารางที่ 10.7 รูปแบบระดับเสียงของคำคู่เทียบเสียงและคำพ้องเสียง 3 ประเภทในภาษามัลและภาษาไปร

|     | คำยืม - คำยืม |        | คำยืม - คำมัล /<br>คำยืม - คำไปร |       | คำมัล - คำมัล /<br>คำไปร - คำไปร |       |
|-----|---------------|--------|----------------------------------|-------|----------------------------------|-------|
|     | คำเป็น        | คำเป็น | คำเป็น                           | คำตาย | คำเป็น                           | คำตาย |
| MTL | ト             | ト      | ト                                | ト     | ト                                | ト     |
| MYW | ト             | ト      | ト                                | ト     | ト                                | ト     |
| MK  | ト             | ト      | ト                                | ト     | ト                                | ト     |
| MPK | ト             | ト      | ト                                | ト     | ト                                | ト     |
| PHL | ト             | ト      | ト                                | ト     | ト                                | ト     |

จากตารางที่ 10.7 จะเห็นได้ว่า วิชาภาษา MTL และ MYW ทั้งคำเป็นและคำตายมี 2 ระดับเสียง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าใน 2 วิชาภาษานี้มี 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ คือ /สูง/ กับ /ต่ำ/ วิชาภาษา MK คำเป็นมีระดับเสียงสูงตก ส่วนคำตายมีระดับเสียงสูงระดับ จึงสรุปได้ว่าระบบเสียง 2 ลักษณะนี้ปรากฏแบบสลับหลัก จึงไม่ได้วิเคราะห์ให้เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ส่วนวิชาภาษา MPK กับ PHL ในแต่ละวิชาภาษามีระดับเสียงลักษณะเดียวกันทั้งในคำเป็นและคำตาย คือ ในวิชาภาษา MPK เป็นระดับเสียงระดับเลื่อนลงเล็กน้อย และวิชาภาษา PHL เป็นระดับเสียงระดับ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า วิชาภาษา MK MPK และ PHL ยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ แต่วิชาภาษา MTL และ MYW ได้พัฒนาไปเป็นภาษาวรรณยุกต์แล้ว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นน่าน เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ตีความผลการวิจัยอันเกี่ยวเนื่องกับการสัมผัสภาษาคำเมืองถิ่นน่าน ของคนมัลและคนไปร โดยผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นน่าน ที่ออกเสียงโดยคนมัลทวิภาษา 4 วิชา และคนไปรทวิภาษา 1 วิชา พบว่า สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นน่านที่ออกเสียงโดยคนมัลทวิภาษาและคนไปรทวิภาษามีลักษณะทั้งที่เหมือนและต่างกับที่ออกเสียงโดยคนเมืองที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอปัวและอำเภอบ่อเกลือ โดยสัทลักษณะที่คล้ายคลึงกันปรากฏในวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น และวรรณยุกต์ที่ 6: สูงตก ส่วนวรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก สัทลักษณะของวรรณยุกต์นี้แตกต่างออกไปเมื่อออกเสียงโดยคนมัลที่พูดบางวิชา ดูสรุปสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นน่านที่ออกเสียงโดยคนมัลทวิภาษาและคนไปรทวิภาษาในตารางที่ 10.8

วรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะใกล้เคียงกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์เดียวกันที่ออกเสียงโดยคนเมือง คือ วรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น และวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนในผู้พูดวิชาภาษา MTL และ MYW นอกจากนี้ ยังพบว่าการออกเสียงวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านของทั้ง 2 วิชาสามารถแบ่งวรรณยุกต์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กับ กลุ่มต่ำ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนในช่วง 0% - 50% ของค่าระยะเวลา กลุ่มสูง ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น วรรณยุกต์ที่ 5: สูงระดับ และ วรรณยุกต์ที่ 6: สูงตก ส่วนกลุ่มต่ำ ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น วรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ และ วรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก

การแยกเสียงและรวมเสียงของวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านตามแนวคิดกล่องวรรณยุกต์ที่ออกเสียงโดยคนมัลแตกต่างจากที่ออกเสียงโดยผู้พูดคำเมืองเป็นภาษาแม่ คือ เกิดการรวมกันของวรรณยุกต์ที่ 3: กลางระดับ (B1-2-3, DL1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก (B4, D4) ทั้งในคำเป็นและคำตาย สาเหตุอาจเกิดจากการตกของวรรณยุกต์ที่ 4: กลางตก ไม่มีจุดการ



ตารางที่ 10.8 สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นนานที่ออกเสียงโดยคนแม่ลหวิภาษาและคนไปรหวิภาษา

| คำเมือง        |       | MK                  |                                  | MPK                |       | MTL                              |                                  | MYW    |       | PHL    |                    |
|----------------|-------|---------------------|----------------------------------|--------------------|-------|----------------------------------|----------------------------------|--------|-------|--------|--------------------|
|                |       | คำเป็น              | คำตาย                            | คำเป็น             | คำตาย | คำเป็น                           | คำตาย                            | คำเป็น | คำตาย | คำเป็น | คำตาย              |
| ว. 1 ต่ำขึ้น   | [24]  | [23]                |                                  | [312]              |       | [15]                             |                                  | [14]   |       | [334]  |                    |
| ว. 2 กลางขึ้น  | [35]  | [35]                | [3 <sup>+</sup> 3 <sup>+</sup> ] | [435]              | [45]  | [35]                             | [34]                             | [35]   | [34]  | [335]  | [3 <sup>+</sup> 4] |
| ว. 3 กลางระดับ | [33]  | [31]                | [2 <sup>+</sup> 1]               | [3 <sup>+</sup> 1] | [41]  | [2 <sup>+</sup> 2 <sup>+</sup> ] | [2 <sup>+</sup> 2 <sup>+</sup> ] | [21]   | [21]  | [22]   | [33]               |
| ว. 4 กลางตก    | [31]  | [2 <sup>+</sup> 1]  | [31]                             | [3 <sup>+</sup> 1] | [41]  | [2 <sup>+</sup> 2 <sup>+</sup> ] | [2 <sup>+</sup> 2 <sup>+</sup> ] | [21]   | [21]  | [31]   | [332]              |
| ว. 5 สูงระดับ  | [44]  | [3 <sup>+</sup> 32] | [3 <sup>+</sup> 3 <sup>+</sup> ] | [43 <sup>+</sup> ] | [55]  | [33]                             | [34]                             | [33]   | [34]  | [331]  | [3 <sup>+</sup> 4] |
| ว. 6 สูงตก     | [452] | [3 <sup>+</sup> 31] |                                  | [541]              |       | [341]                            |                                  | [441]  |       | [31]   |                    |

เปลี่ยนทิศทาง (turning point) ของระดับเสียงที่ชัดเจน หรืออีกนัยหนึ่งมีพิสัยการตกที่แคบ อาจทำให้คนมัลไม่ได้ยินความต่างระหว่างวรรณยุกต์ตก 2 หน่วยเสียงในภาษาคำเมืองถิ่นน่าน นอกจากนี้ ยังพบว่า คำตายสระเสียงสั้นมีเพียงวรรณยุกต์เดี่ยวแทนที่จะเป็น 2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ก็เป็นเสียงระดับ เช่นเดียวกับระดับเสียงในคำมัล

### 10.1.2 เส้นทางการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล-ไปร

#### 10.1.2.1 ภาษาไม่มีวรรณยุกต์

การพัฒนารูปแบบระดับเสียงไปเป็นวรรณยุกต์ในกลุ่มภาษาไม่มีวรรณยุกต์ ได้แก่ วิชาษา MK MPK และ PHL อาจกล่าวได้ว่า มีแนวโน้มและทิศทางที่แตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์ช่วยให้ตีความได้ว่า ในกลุ่มภาษาไม่มีวรรณยุกต์ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงได้แก่ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระ วิชาษา MK มีโอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นภาษาวรรณยุกต์มากกว่าวิชาษาอื่น ในขณะที่วิชาษา MPK และ PHL โอกาสที่จะพัฒนาไปเป็นภาษาวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางเสียงมีน้อยกว่ามาก อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าแนวโน้มการกำเนิดวรรณยุกต์ของวิชาษา MK จะเกิดจากปัจจัยทางเสียงประเภทใดก่อนหรือหลัง แต่สามารถแสดงให้เห็นการพัฒนาการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ ดังนี้

| ปัจจัยทางเสียง     | การกำเนิดวรรณยุกต์ |     |     |
|--------------------|--------------------|-----|-----|
|                    | MK                 | MPK | PHL |
| <b>สระ</b>         |                    |     |     |
| สระสูง – สระต่ำ    | ✓                  | -   | -   |
| สระสั้น – สระยาว   | -                  | -   | ✓   |
| <b>พยัญชนะต้น</b>  |                    |     |     |
| ชุดกัก             | ✓                  | -   | -   |
| ชุดก้องกังวาน      | -                  | -   | -   |
| <b>พยัญชนะท้าย</b> |                    |     |     |
| /-ʔ/ /-h/ /-N/     | ✓                  | ✓   | -   |

จะเห็นได้ว่าวิชาษา MK มีปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาการของระดับเสียงไปเป็นวรรณยุกต์มากกว่าอีก 2 วิชาษา โดยที่หากเกิดการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของเสียงสระ การที่มีสระสูงหรือสระต่ำอาจมีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์มากกว่าการที่มีสระสั้นหรือสระยาว นั่นคือ คำ

ที่เคยเป็นสระสูงมาก่อนจะมีระดับเสียงสูงกว่าคำที่เคยเป็นสระต่ำ หากเกิดการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้น การสูญเสียความก้องของพยัญชนะชุดกก็มีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์มากกว่า การกลายเป็นเสียงก้องหรือโหมะของเสียงก้องกวางอโหมะ นั่นคือ คำที่เคยมีพยัญชนะต้นเป็นเสียงก้องมาก่อนเมื่อกลายเป็นพยัญชนะกักไม่ก้องจะทำให้มีระดับเสียงของคำต่ำกว่าคำที่พยัญชนะต้นเป็นเสียงกักไม่ก้องมาแต่เดิม และหากเกิดการสูญเสียพยัญชนะท้าย จะมีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์ โดยคำที่เคยมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องจะมีระดับเสียงต่ำกว่าคำที่เคยมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงไม่ก้อง

#### 10.1.2.2 ภาษาวรรณยุกต์

การกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามล 2 วิธภาษา ได้แก่ วิธภาษา MTL และ MYW จากอดีตสู่ปัจจุบัน แสดงเป็นขั้นตอนได้ ดังนี้

#### การกำเนิดวรรณยุกต์ (อดีต > ปัจจุบัน)

อดีต

- \*ขั้นที่ 1 คำมล [ ๒ ~ ๒ ]
- \*ขั้นที่ 2 คำมล [ ๒ ~ ๒ ] คำยิม [ ๒ ~ ๒ ]
- \*ขั้นที่ 3 คำมล [ ๒ ~ ๒ ] คำยิม [ ๒ ~ ๒ ] และ [ ๒ ]
- \*ขั้นที่ 4 คำมล [ ๒ ~ ๒ ] และ [ ๒ ] คำยิม [ ๒ ~ ๒ ] และ [ ๒ ]

ปัจจุบัน

- ขั้นที่ 5 /สูง/ มี 2 รูปแปร [ ๒ ~ ๒ ] และ /ต่ำ/ [ ๒ ]

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันวิธภาษา MTL และ MYW มีวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียง คือ วรรณยุกต์สูง และ วรรณยุกต์ต่ำ ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก (การสัมผัสภาษาโดยเริ่มที่การยืมคำจากภาษาคำเมืองถิ่นน่านมาใช้ในภาษามล) ซึ่งทั้งสองวิธภาษาน่าจะมีเส้นทางการกำเนิดวรรณยุกต์ไม่แตกต่างกัน แต่พัฒนาการของวรรณยุกต์จากปัจจุบันไปสู่อนาคตของทั้ง 2 วิธภาษานี้ อาจไม่เหมือนกัน เนื่องมาจากสถานการณ์การใช้ภาษาที่แตกต่างกัน จากการตีความที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าทางกลศาสตร์ จะเห็นได้ว่า วิธภาษา MYW มีแนวโน้มจะมีพัฒนาการของวรรณยุกต์หรือมีจำนวนวรรณยุกต์เพิ่มขึ้นมาจากปัจจัยภายในทั้งนี้เพราะเห็นปัจจัยภายในที่เอื้อต่อการพัฒนาการของวรรณยุกต์ได้เด่นชัดเจน

| ปัจจัยทางเสียง     | MTL | MYW |
|--------------------|-----|-----|
| <b>สระ</b>         |     |     |
| สระสูง – สระต่ำ    | -   | ✓   |
| สระสั้น – สระยาว   | -   | -   |
| <b>พยัญชนะต้น</b>  |     |     |
| ชุดกัก             | -   | ✓   |
| ชุดก้องกังวาน      | -   | ✓   |
| <b>พยัญชนะท้าย</b> |     |     |
| /-ʔ/ /-h/ /-N/     | ✓   | ✓   |

## 10.2 อภิปราย

### 10.2.1 สมมติฐานของการวิจัย

หลังจากได้ศึกษาเส้นทางความเป็นภาษาวรรณยุกต์ของภาษามัล-ไปรอย่างละเอียดแล้ว เห็นว่าการตั้งสมมติฐานของงานวิจัยนี้กว้างเกินไป ทำให้การตอบสมมติฐานทำได้ยาก หากพิจารณาที่วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 จะเห็นได้ว่าเป็นการพิสูจน์การกำเนิดวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายใน โดยตั้งสมมติฐานว่า พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระมีผลต่อระดับเสียงเหมือนกันทั้ง 4 วิชา แต่โครงสร้างพยางค์จะมีผลต่อระดับเสียงแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวไม่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์ ซึ่งหากศึกษาเฉพาะเสียงในภาษาปัจจุบันโดยไม่พิจารณาความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิม จะไม่สามารถตอบคำถามได้ว่า การกำเนิดวรรณยุกต์ของภาษามัลบางวิชาที่เกิดขึ้นในอดีตนั้น เนื่องมาจากปัจจัยภายในหรือไม่ แต่จะเห็นได้ว่าการศึกษาโดยพิจารณาความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิมนั้น ช่วยยืนยันว่าปัจจัยภายใน คือ การเปลี่ยนแปลงทางเสียง ไม่น่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ แต่จะเห็นได้ว่าการศึกษาเสียงในภาษาปัจจุบันทำให้เห็นทิศทางการพัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาวรรณยุกต์ (MTL และ MYW) และทิศทางการพัฒนารูปแบบระดับเสียงไปเป็นวรรณยุกต์ของภาษาไม่มีวรรณยุกต์ (MK MPK และ PHL)

ดังนั้น ในการตอบสมมติฐานข้อนี้ ผู้วิจัยจึงต้องแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ

1. รูปแบบระดับเสียงโดยรวมของคำมัลและคำไปรที่พิจารณาจากความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษาปัจจุบัน
2. ค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระ ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้น และค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้ายในภาษาปัจจุบันโดยไม่ได้พิจารณาความเชื่อมโยงกับเสียงในภาษาดั้งเดิม

3. ค่าความถี่มูลฐานของระดับเสียงในคำมัลและคำไปรตามโครงสร้างพยางค์โดยไม่ได้พิจารณาค่าความถี่ของเสียงในภาษาดั้งเดิม

โดยข้อ 1 และ 2 เชื่อมโยงกันในแง่ของบริบททางเสียงที่ต้องการศึกษา คือ พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระ แต่ความแตกต่างอยู่ที่ความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงของเสียงในภาษาดั้งเดิม ส่วนข้อที่ 2 และ 3 เชื่อมโยงกันในแง่ของการศึกษาเสียงในภาษาปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เป็นการพิสูจน์การกำเนิดวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอก โดยพิจารณาจากคำยืมและคำคู่เทียบเสียง โดยมีสมมติฐานว่า รูปแบบระดับเสียงของคำยืมภาษาไทยในภาษามัลและภาษาไปร สามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ 1) ระดับเสียงตกในคำยืมทุกคำ 2) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมทุกคำ และ 3) ระดับเสียงตกและระดับเสียงขึ้นในคำยืมและในคำมัล-ไปร ซึ่งมีนัยสำคัญในการจำแนกความหมาย ความแตกต่างของรูปแบบระดับเสียงดังกล่าวแสดงแนวโน้มของการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล จากผลการวิจัยพบว่า การจำแนกรูปแบบระดับเสียงของคำยืมไทย ควรแยกพิจารณาเป็น 2 กลุ่ม คือ ภาษาไม่มีวรรณยุกต์ กับภาษาวรรณยุกต์ เนื่องจากพฤติกรรมค่าความถี่มูลฐานของภาษาวรรณยุกต์กับภาษาไม่มีวรรณยุกต์นั้นแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน

นอกจากนี้ การเรียกชื่อระดับเสียงโดยใช้ "ระดับเสียงตก" กับ "ระดับเสียงขึ้น" ทำให้ไม่ครอบคลุมวิธภาษาที่ไม่มีระดับเสียงตก ซึ่งจะเหมาะสมกว่าหากใช้ "ระดับเสียงสูง" กับ "ระดับเสียงต่ำ" เพราะดูเหมือนว่าคนมัลจัดกลุ่มวรรณยุกต์หรือระดับเสียงจากความสูงต่ำของระดับเสียง (pitch height) อีกทั้งพบว่า ระดับเสียงของคำมัลไม่ได้มีแต่เสียงตกเท่านั้น แต่มีเสียงระดับด้วย

ดังนั้น ในการตอบสมมติฐานข้อนี้ ผู้วิจัยจึงต้องแบ่งเป็น 2 กลุ่มภาษา คือ

1. ภาษาไม่มีวรรณยุกต์
2. ภาษาวรรณยุกต์

โดยในแต่ละกลุ่มภาษา แสดงรูปแบบระดับเสียงที่พบจากการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของคำยืมไทย ซึ่งแบ่งออกเป็นคำยืมไทยโดยใช้วรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่าน (ภาษาผู้ให้) เป็นเกณฑ์ และคำยืมที่เป็นคู่เทียบเสียง หรือ คำพ้องเสียง ซึ่งแล้วแต่กรณี

อย่างไรก็ดี จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่รูปแบบระดับเสียงของคำยืมเท่านั้นที่สะท้อนภาพกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลบางวิธภาษา และแสดงแนวโน้มการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลและภาษาไปรบางวิธภาษาในอนาคต ค่าความถี่มูลฐานธรรมชาติของสระ ค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่อตามหลังพยัญชนะต้น และค่าความถี่มูลฐานของสระเมื่ออยู่หน้าพยัญชนะท้ายในภาษาปัจจุบันโดยไม่ได้พิจารณาค่าความถี่ของเสียงในภาษาดั้งเดิม สามารถแสดงให้เห็นแนวโน้มของพัฒนาการของวรรณยุกต์ในวิธภาษามัลที่เป็นภาษาวรรณยุกต์ และการกำเนิดวรรณยุกต์ในวิธ

ภาษาที่ยังไม่มีวรรณยุกต์ในขณะนี้ได้เช่นกัน ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่าทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสามารถเป็นที่มาของการกำเนิดและพัฒนาการของวรรณยุกต์

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าในการศึกษาเรื่องวิวัฒนาการและพัฒนาการของวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกในภาษามัล-ไปร สามารถศึกษาได้จากรูปแบบระดับเสียงของคำที่พิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม พยัญชนะท้ายดั้งเดิม และสระดั้งเดิมเป็นเสียงในภาษาปัจจุบัน หากการเปลี่ยนแปลงของเสียงซึ่งเป็นปัจจัยภายในมีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์ ย่อมสะท้อนให้เห็นจากรูปแบบระดับเสียงของคำในภาษาปัจจุบัน นั่นคือ หากวรรณยุกต์เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเสียง วิธภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงของเสียงเหมือนกัน น่าจะมีรูปแบบระดับเสียงเหมือนกัน ในทางตรงกันข้าม หากวรรณยุกต์ไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเสียง รูปแบบระดับเสียงของแต่ละวิธภาษาจะแตกต่างกัน หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นดั้งเดิม พยัญชนะท้ายดั้งเดิม และสระดั้งเดิมเป็นเสียงในภาษาปัจจุบันไม่ส่งผลต่อระดับเสียงของคำมัลและคำไปร เมื่อพิจารณาปัจจัยภายในโดยไม่พิจารณาความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางเสียง จะเห็นได้สามารถแสดงให้เห็นทิศทางและแนวโน้มของพัฒนาการของวรรณยุกต์เนื่องจาก พยัญชนะต้น พยัญชนะท้าย และสระมีผลต่อระดับเสียงเหมือนกันในทุกวิธภาษา นอกจากนี้ยังสามารถศึกษาได้จากโครงสร้างพยางค์ ซึ่งจะมีผลต่อระดับเสียงแตกต่างกันในแต่ละวิธภาษา แต่ความแตกต่างดังกล่าวไม่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์

ในการพิจารณาปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลและภาษาไปร สามารถศึกษาได้จากรูปแบบระดับเสียงของคำที่เป็นคำเดิมในภาษาและของคำยืม ซึ่งในกรณีที่เป็นวิธภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ จะมีรูปแบบระดับเสียงเหมือนกัน แต่หากเป็นวิธภาษาที่มีวรรณยุกต์ รูปแบบระดับเสียงของคำที่เป็นคำเดิมและของคำยืมต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาดังกล่าวสะท้อนภาพของการกำเนิดวรรณยุกต์และพัฒนาการของวรรณยุกต์ในวิธภาษาที่มีวรรณยุกต์ และแสดงแนวโน้มเกี่ยวกับวิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในวิธภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์

#### 10.2.2 แนวโน้มวิวัฒนาการของการเป็นภาษาวรรณยุกต์

ในการอภิปรายข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้เปรียบเทียบกับข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีต ผู้วิจัยจะแบ่งเป็น 2 หัวข้อ ได้แก่ ปัจจัยภายในกับการกำเนิดวรรณยุกต์ และปัจจัยภายนอกกับการกำเนิดวรรณยุกต์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 10.2.2.1 ปัจจัยภายในกับการกำเนิดวรรณยุกต์

การกำเนิดวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในเป็นประเด็นที่นักภาษาศาสตร์สนใจศึกษามาเป็นเวลานานโดย Henri Maspero และ Bernhard Karlgren ซึ่งรับแนวคิดนี้มาจากนักภาษาศาสตร์ เช่น Walter Simon, R. A. D. Forrest, Fang-Kuei Li และ Andre Haudricourt เป็นต้น โดยเริ่มศึกษาจากภาษาจีน และภาษาที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ภาษาเวียดนาม และภาษาตระกูลไท ซึ่งมีการพิสูจน์ทราบทฤษฎีการกำเนิดวรรณยุกต์ประเด็นต่างๆ ในหลายตระกูลภาษานอกเหนือไปจากตระกูลจีน-ทิเบต เช่น การกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษาขมุซึ่งเป็นภาษาในตระกูลมอญ-เขมร (Svantesson 1989 and 1991; Premsrirat 2001 and 2003; Abramson, Nye and L-Thongkum 2007) เป็นต้น

จากการวิเคราะห์รูปแบบระดับเสียงโดยรวมของคำที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของเสียงดั้งเดิมเป็นเสียงที่ปรากฏปัจจุบันในวิธภาษาต่างๆ ทั้ง 5 วิธภาษา พบว่าการเปลี่ยนแปลงของเสียงดั้งเดิมมาเป็นเสียงในภาษาปัจจุบันไม่ได้เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์ในภาษามัลบางวิธภาษา แต่อาจมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของวรรณยุกต์ และพัฒนาการของรูปแบบระดับเสียงที่ก่อให้เกิดวรรณยุกต์ ถึงแม้ว่าโครงสร้างพยางค์จะมีผลต่อระดับเสียงในบางวิธภาษา แต่ก็ไม่ได้เป็นปัจจัยนำไปสู่การกำเนิดวรรณยุกต์

หากเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะท้ายในภาษาขมุ ซึ่งเป็นภาษาตระกูลมอญ-เขมร สาขาขมุอีกเหมือนกันกับภาษามัล-โปร พบว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้เกิดการพัฒนาเป็นภาษามีวรรณยุกต์ในภาษาขมุบางวิธภาษา (Premsrirat 1999, 2003; Svantessen 1989; Svantessen and House 2006) ดังตารางที่ 10.9

ตารางที่ 10.9 วิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาขมุ 4 ถิ่น อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะต้นประเภทต่างๆ (ดัดแปลงจาก Premsrirat 2003)

| ภาษาขมุตะวันออก<br>ภาษาไม่มีวรรณยุกต์และ<br>ไม่มีลักษณะน้ำเสียง | ภาษาขมุตะวันตก           |                 |                 |            |
|---|--------------------------|-----------------|-----------------|------------|
|   | ภาษามีลักษณะ<br>น้ำเสียง | ภาษามีวรรณยุกต์ | ภาษามีวรรณยุกต์ | คำแปล      |
|   | ถิ่นที่ 1                | ถิ่นที่ 2       | ถิ่นที่ 3       |            |
| bu:c  | pu:c                     | phù:c           | pù:c            | 'ข้าวหมัก' |
| pu:c  | pù:c                     | pú:c            | pû:c            | 'ถอดเสื่อ' |
| บว?   | บว?                      | บว?             | บว?             | 'กล้วย'    |
| hw?   | hw?                      | hw?             | hw?             | 'นา'       |

จากตารางที่ 10.9 จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นทำให้เกิดระดับเสียงสำคัญขึ้นในภาษา ซึ่งเป็นสาเหตุให้ภาษาขมุตะวันตกถิ่นที่ 3 พัฒนาเป็นภาษาวรรณยุกต์ โดยที่การสูญเสียความก้องของพยัญชนะกักโฆชะ คือ \*b- > p- ก่อให้เกิดระดับเสียงต่ำ ( ˘) ในทางกลับกัน การกลายเป็นเสียงก้องหรือโฆชะของพยัญชนะก้องกัวานอโฆชะ คือ \*hŋ- > ŋ- ก่อให้เกิดระดับเสียงสูง ( ˊ) ภาษาปลั้งเป็นอีกหนึ่งตัวอย่าง ที่การสูญเสียความก้องก่อให้เกิดวรรณยุกต์ (Svantessen 1989) ดังตัวอย่างในตารางที่ 10.10

ตารางที่ 10.10 วิวัฒนาการของวรรณยุกต์ในภาษาปลั้งเปรียบเทียบกับภาษาขมุถิ่นเหนือ และขมุถิ่นใต้ (ดัดแปลงจาก Svantessen 1989)

| ภ.ปลั้ง | ภ.ขมุถิ่นเหนือ | ภ.ขมุถิ่นใต้ | คำแปล    |
|---------|----------------|--------------|----------|
| pǎŋ     | píŋ            | píŋ          | 'ยิง'    |
| pǎʔ     | pùʔ            | buʔ          | 'หน้าอก' |
| cúŋ     | cìŋ            | jiŋ          | 'เท้า'   |

จากตารางที่ 10.10 จะเห็นได้ว่า สัทลักษณะแตกต่างจากที่พบในภาษาขมุ คือ วรรณยุกต์ที่มาจากพยัญชนะต้นไม่ก้องเป็นเสียงสูงขึ้น (high rising ˊ) ส่วนวรรณยุกต์ที่มาจากพยัญชนะต้นก้องเป็นเสียงสูงระดับแบบตกเล็กน้อย (high level ˊ)

อย่างไรก็ตาม พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดระดับเสียงมีความแตกต่างกันในภาษามัล คือ โครงสร้างพยางค์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบระดับเสียงในโครงสร้างพยางค์ 7 ประเภท ได้แก่ CW CVN CVVN CVS CWS (C)CVh (C)CVʔ พบว่าวิธภาษา MK MTL และ MYW มีรูปแบบระดับเสียงเหมือนกัน คือ ระดับเสียงสูงตก ในพยางค์เป็นทั้งที่เป็นพยางค์ปิดและพยางค์เปิด และระดับเสียงสูงระดับ ในพยางค์ตายทั้งที่เป็นสระเสียงสั้นและสระเสียงยาว รวมถึงพยางค์ที่ลงท้ายด้วยพยัญชนะเสียดแทรกที่เส้นเสียงและพยัญชนะกักที่เส้นเสียง ส่วนวิธภาษา MPK และ PHL พบระดับเสียงเพียงแบบเดียว คือ ระดับเสียงระดับ เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยภาษามัล-โปรที่ผ่านมาคือ Filbeck (1978) และอัญชลี สิงห์น้อย (Singnoi 1988) จะเห็นได้ว่า มีระดับเสียงที่เหมือนและต่างกัน ดังตารางที่ 10.11



ตารางที่ 10.11 รูปแบบระดับเสียงภาษามัลและภาษาไปร (ดัดแปลงจาก Filbeck 1978; Singnoi 1988)

| โครงสร้างพยางค์                      | รูปแบบระดับเสียง         |                                  |             |
|--------------------------------------|--------------------------|----------------------------------|-------------|
|                                      | ภาษามัล<br>กลุ่ม A และ C | ภาษามัล<br>กลุ่ม B               | ภาษาไปร     |
| พยางค์เป็น<br>พยางค์ปิดและพยางค์เปิด | สูง (สูงตก)              | สูง (สูงตก) และ<br>ต่ำ (ต่ำขึ้น) | สูง (สูงตก) |
| พยางค์ตาย                            |                          |                                  |             |
| สระสั้น                              | ระดับ                    | ระดับ                            | ระดับ       |
| สระยาวและสระประสม                    | ระดับ                    | ระดับ และ ต่ำ<br>(ต่ำขึ้น)       | สูง (สูงตก) |
| พยางค์ที่ลงท้ายด้วย /-h/             | ระดับ                    | ระดับ                            | ระดับ       |

ภาษามัลกลุ่ม A และ C ของ Filbeck เทียบได้กับวิธภาษา MK และวิธภาษา MPK ในงานวิจัยนี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสำหรับภาษากลุ่ม A หรือวิธภาษา MK มีรูปแบบระดับเสียงเหมือนกัน คือ ระดับเสียงสูง (สูงตก) ในพยางค์เป็น และเสียงระดับในพยางค์ตาย ในขณะที่ภาษามัล กลุ่ม C หรือวิธภาษา MPK มีรูปแบบระดับเสียงต่างกัน โดยที่ระดับเสียงของวิธภาษา MPK ที่พบในงานวิจัยนี้เป็นเสียงระดับทั้งหมดในทุกโครงสร้างพยางค์ ส่วนภาษามัลกลุ่ม B ของ Filbeck เทียบได้กับวิธภาษา MTL และวิธภาษา MYW ในงานวิจัยนี้ พบว่า ข้อค้นพบสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Filbeck

ในขณะที่วิธภาษา PHL ที่พบในงานวิจัยนี้แตกต่างจากที่อัญชลี สิงห์น้อย (Singnoi 1988) ได้ศึกษาไว้ เนื่องจากระดับเสียงที่พบมีเพียงเสียงระดับเท่านั้น โดยที่สามารถเป็นเสียงสูงระดับ กลางระดับ และต่ำระดับ ความสูงต่ำของระดับเสียงไม่มีนัยสำคัญในการจำแนกความหมาย

Gordon (2002) ศึกษาวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับใน 105 ภาษา พบว่า วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับมีโอกาสเกิดขึ้นในพยางค์เป็นที่มีสระยาว และพยางค์เป็นที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน หากเป็นพยางค์ที่มีสระสั้น และพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกักจะพบวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับได้ยากกว่า ตัวอย่างเช่น วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับในภาษา Kiowa เกิดขึ้นในพยางค์ที่มีสระยาว และพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน (Watkins 1984 อ้างใน Gordon 2002) นอกจากนี้ในบางภาษา วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับที่ปรากฏในพยางค์ที่มีสระสั้น หรือพยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก จะเป็นรูปแปรของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับที่ปรากฏในพยางค์

ที่มีสระยาว และพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน เช่น ภาษา Shan (Morev 1983 อ้างใน Gordon 2002)

ผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับที่พบในโครงสร้างพยางค์ 4 ประเภทได้แก่ พยางค์ที่มีสระยาว ทั้งที่เป็นพยางค์ปิดและพยางค์เปิด CVW(C) พยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน CVR พยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก CVO พยางค์ที่มีสระสั้นและเป็นพยางค์เปิด CV ใน 105 ภาษา ของ Gordon (2002) ได้แสดงไว้ในตารางที่ 10.12

ตารางที่ 10.12 การจัดกลุ่มภาษาตามการปรากฏของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (ปรับจาก Gordon 2002)

|         | กลุ่มที่ 1<br>12 ภาษา | กลุ่มที่ 2<br>25 ภาษา | กลุ่มที่ 3<br>29 ภาษา | กลุ่มที่ 4<br>3 ภาษา | กลุ่มที่ 5<br>36 ภาษา |
|---------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|
| CVW (C) | ✗                     | ✓                     | ✓                     | ✓                    | ✓                     |
| CVR     | ✗                     | ✗                     | ✓                     | ✓                    | ✓                     |
| CVO     | ✗                     | ✗                     | ✗                     | ✓                    | ✓                     |
| CV      | ✗                     | ✗                     | ✗                     | ✗                    | ✓                     |

หมายเหตุ ✓ = มีการปรากฏของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ✗ = ไม่มีการปรากฏของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

จากตารางที่ 10.12 จะเห็นได้ว่า ใน 12 ภาษาไม่มีวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับไม่ว่าในโครงสร้างพยางค์แบบใดก็ตาม ใน 25 ภาษาพบวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับคือ ขึ้น และ ตก ในคำที่มีโครงสร้างพยางค์ประเภทพยางค์ที่มีสระยาว ทั้งที่เป็นพยางค์ปิดและพยางค์เปิด ใน 29 ภาษาพบว่าวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับสามารถปรากฏในโครงสร้างพยางค์ประเภทพยางค์ที่มีสระยาวทั้งที่เป็นพยางค์ปิดและพยางค์เปิด และพยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน และใน 3 ภาษาพบว่าวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับปรากฏในโครงสร้างพยางค์ประเภทพยางค์ที่มีสระยาวทั้งที่เป็นพยางค์ปิดและพยางค์เปิด พยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน พยางค์ที่มีสระสั้นและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก หรือวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับไม่ปรากฏในโครงสร้างพยางค์ประเภทพยางค์ที่มีสระสั้นและเป็นพยางค์เปิดเท่านั้น และในอีก 36 ภาษาที่เหลือพบว่า วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับสามารถปรากฏได้ในโครงสร้างพยางค์ทุกประเภท

ตารางที่ 10.13 รูปแบบระดับเสียงของภาษามัลและภาษาไปร 5 ภูมิภาค

| โครงสร้างพยางค์                               | รูปแบบระดับเสียง            |                             |             |       |       |
|---|-----------------------------|-----------------------------|-------------|-------|-------|
|   | MTL                         | MYW                         | MK          | MPK   | PHL   |
| พยางค์ CVV CVN CVVN<br>พยางค์ปิดและพยางค์เปิด | สูง (ตก) /<br>ต่ำ (ขึ้น)    | สูง (ตก) /<br>ต่ำ (ขึ้น)    | สูง (ตก)    | ระดับ | ระดับ |
| พยางค์ CVS CWS CV? CVh                        |                             |                             |             |       |       |
| พยางค์ที่มีสระสั้น สระยาว หรือสระ<br>ประสม    | สูง (ระดับ) /<br>ต่ำ (ขึ้น) | สูง (ระดับ) /<br>ต่ำ (ขึ้น) | สูง (ระดับ) | ระดับ | ระดับ |
| พยางค์ที่ลงท้ายด้วย /-ʔ/                      | สูง (ระดับ)                 | สูง (ระดับ)                 | สูง (ระดับ) | ระดับ | ระดับ |
| พยางค์ที่ลงท้ายด้วย /-h/                      | สูง (ระดับ)                 | สูง (ระดับ)                 | สูง (ระดับ) | ระดับ | ระดับ |

จากตารางที่ 10.13 จะเห็นได้ว่ารูปแบบระดับเสียงที่พบในภาษามัลบ้านเกวต (MK) ภาษามัลบ้านตาดหลวง (MTL) ภาษามัลบ้านยอดคดอยวัฒนา (MYW) มีลักษณะเหมือนที่พบในภาษากลุ่มที่ 2 ในตารางที่ 10.12 คือ ระดับเสียงเปลี่ยนระดับปรากฏในพยางค์ที่มีสระยาว และพยางค์ที่มีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงก้องกังวาน แต่ในภาษามัล ระดับเสียงเปลี่ยนระดับจะไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีสระยาวและมีพยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก นั่นคือ เงื่อนไขการปรากฏของระดับเสียงเปลี่ยนระดับในภาษามัล 3 ภูมิภาคข้างต้นจะขึ้นกับประเภทของพยางค์ ส่วนภาษามัลบ้านภูอกอก (MPK) และภาษาไปรบ้านห้วยล้อม (PHL) ไม่มีระดับเสียงเปลี่ยนระดับเช่นเดียวกับภาษากลุ่มที่ 1 ในตารางที่ 10.12

#### 10.2.2.2 ปัจจัยภายนอกกับการกำเนิดวรรณยุกต์

จากผลการวิจัย กล่าวได้ว่า คำยืม มีอิทธิพลต่อการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลบางภูมิภาค ผู้วิจัยได้ศึกษาเบื้องต้น<sup>2</sup> เกี่ยวกับคำยืมไทยในภาษามัลโดยใช้ข้อมูลจากศัพท์านุกรม 15 ภาษาที่พูดในจังหวัดน่าน (ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ 2550a) ซึ่งเป็นภาษามัลบ้านยอดคดอยวัฒนา พบคำยืมประมาณ 800 คำจากคำศัพท์ทั้งหมด 2,452 คำ รวมถึงคำประสมระหว่างคำยืมไทยกับคำมัลเป็นจำนวนมาก เช่น

|   |           |
|---|-----------|
| sioŋ (คำมัล) khǎaŋ <sup>3</sup> (คำยืม) | ‘เขี้ยว’  |
| phün (คำยืม) puəh (คำมัล)               | ‘ขี้เถ้า’ |

<sup>2</sup> บทความเรื่อง " Tai Loanwords in Mal: A Minority Language of Thailand" นำเสนอในการประชุม The 9<sup>th</sup> Annual Southeast Asian Studies Graduate Student Conference, March 16-18, 2007, Cornell University และได้รับการตอบรับเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร Mon-Khmer Studies ฉบับปี 2010

<sup>3</sup> . ʋ ' แทนเสียง ต่ำขึ้น

|                            |           |
|----------------------------|-----------|
| khว้วฏ (คำยืม) p๑ฏ (คำมัล) | 'กับข้าว' |
| th๑วฏ (คำยืม) soo (คำมัล)  | 'ทองแดง'  |

เมื่อคนมัลยืมคำไทเข้าไปใช้ ต้องผ่านกระบวนการแปลงเสียง (transformational process) เพื่อให้เข้ากับระบบเสียงของภาษามัล ปรากฏการณ์นี้ สามารถอธิบายด้วยทฤษฎี 'loanword adaptation' หมายถึง การปรับและแปลงเสียงซึ่งเกิดขึ้นกับคำที่ถูกยืมเข้าไปใช้ในอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งกระบวนการแปลงเสียงเป็นที่ถกเถียงกันว่าเกิดขึ้นในระดับใด นักภาษาศาสตร์หลายกลุ่มมีความเห็นต่าง ๆ กัน เช่น กลุ่มที่เชื่อว่าการปรับและแปลงเสียงคำยืมเกิดขึ้นในระดับสัทศาสตร์ หมายถึง พิจารณาจากโครงสร้างผิวของคำยืม โดยการปรับและแปลงเสียงขึ้นกับความคล้ายคลึงกันของเสียงระหว่างภาษาผู้ให้และผู้ภาษาผู้รับ (Silverman 1992; Yip 1993) กลุ่มที่เชื่อว่าการปรับและแปลงเสียงคำยืมเกิดขึ้นระดับสัทวิทยา นั่นคือโครงสร้างลึกของคำที่ยืมมา และเชื่อว่าผู้พูดต้องเป็นผู้พูดทวิภาษา เสียงในคำยืมจะถูกปรับให้ใกล้เคียงกับระบบเสียงในภาษาผู้รับ โดยคงสัทลักษณะเดิมไว้มากที่สุด (LaCharité and Paradis 2005) และกลุ่มสุดท้ายที่เชื่อว่าการปรับและแปลงเสียงคำยืมเกิดขึ้นตั้งแต่ระดับการรับรู้ (perception) นั่นคือ เมื่อผู้รับได้ยินเสียงของคำยืม จะโยงเสียงที่ได้ยินนั้นสู่ระบบเสียงของตนเอง (Peperkamp and Dupoux 2003)

ในระดับเสียงเรียง เมื่อคำไทถูกยืมเข้าไปในภาษามัล ได้เกิดการปรับและแปลงเสียงซึ่งไม่มีในระบบเสียงภาษามัล เช่น เสียง [f] ที่คนมัลจะเลือกออกเสียงเป็น [ph] ตัวอย่างเช่น

| ไทยมาตรฐาน           | คำเมืองถิ่นน่าน                         | คำมัล         |           |
|----------------------|---|---------------|-----------|
| fa-raŋ <sup>21</sup> | khon <sup>33</sup> fa-laŋ <sup>33</sup> | phjam pha-lǎŋ | 'คนฝรั่ง' |
| fun <sup>21</sup>    | khii <sup>44</sup> fun <sup>33</sup>    | phǔn          | 'ฝุ่น'    |
| fin <sup>21</sup>    | fin <sup>33</sup>                       | phǐn          | 'ฝิ่น'    |

ภาษาคำเมืองถิ่นน่านเป็นเสียง [ch] และ [c] เมื่อในภาษาไทยมาตรฐานเป็น /ch/ ในกรณีนี้คนมัลจะเลือกเสียง [s] หากคำเมืองถิ่นน่านเป็นเสียง [ch] และเลือก [c] หากคำเมืองถิ่นน่านเป็นเสียง [c] ตัวอย่างเช่น

| ไทยมาตรฐาน                             | คำเมืองถิ่นน่าน     | คำมัล    |        |
|--|---------------------|----------|--------|
| chom <sup>32</sup>                     | chom <sup>35</sup>  | som      | 'ชม'   |
| chaam <sup>32</sup> ʔaaŋ <sup>21</sup> | chaam <sup>35</sup> | saam sək | 'ชาม'  |
| chaŋ <sup>42</sup>                     | caŋ <sup>31</sup>   | cǎŋ      | 'ช้าง' |
| chuu <sup>34</sup>                     | cuu <sup>43</sup>   | cuu      | 'ชู'   |

ส่วนการเปลี่ยนของเสียงซ้อน (Suprasegmental change) พบว่ามีวิธีการกำหนดระดับเสียงให้กับคำยืม ซึ่งในงานวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่าผู้พูดวิธภาษา MTL และ MYW กำหนดระดับเสียง "ต่ำขึ้น" ให้กับคำยืม แต่เกิดขึ้นกับคำยืมที่ในภาษาคำเมืองถิ่นน่านซึ่งเป็นภาษาผู้ให้มีวรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น (A1-2) วรรณยุกต์ที่ 2: กลางระดับ (B1-2-3, DL1-2-3) และวรรณยุกต์ที่ 3: กลางตก (B4, DL4) เท่านั้น ส่วนคำยืมที่มีวรรณยุกต์อื่นอีก 3 หน่วยเสียง ผู้พูดวิธภาษา MTL และ MYW ให้เป็นระดับเสียงสูงตกหรือสูงระดับเช่นเดียวกับระดับเสียงที่พบในคำมัลที่ไม่ใช่คำยืม

จากคำยืมกว่า 800 คำที่กล่าวไว้ในงานวิจัยข้างต้น ประมาณ 40% ของคำยืมมีระดับเสียงต่ำขึ้น ซึ่งเมื่อตรวจสอบว่าคำยืมดังกล่าวปรากฏในวรรณยุกต์ของโดบ้างพบว่า มากกว่า 80% เป็นคำยืมที่มีวรรณยุกต์ที่ 1: ต่ำขึ้น (A1-2) และวรรณยุกต์ที่ 2: กลางขึ้น (A3-4) ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้สูงที่คนมัลได้ยืมระดับเสียง "ขึ้น" เสมือนเป็นระดับเสียงเด่น (salient) ของภาษาคำเมืองถิ่นน่าน จึงเกิดการยืมสัทลักษณะดังกล่าวเพื่อกำหนดให้คำยืมทั้งหมด โดยไม่ได้คำนึงถึงวรรณยุกต์เดิมของคำยืมนั้น ซึ่งการยืมสัทลักษณะของวรรณยุกต์เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ (Brown 1965; Chamberlain 1972) งานวิจัยที่ช่วยสนับสนุนการยืมวรรณยุกต์ได้ คือ งานวิจัยของ Evans (2001) ซึ่งกล่าวว่า การยืมวรรณยุกต์จากภาษาต้นทางเป็นขั้นตอนหนึ่งของการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษาเซียงกลุ่มใต้เนื่องจากเมื่อมีการยืมคำจากภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น จึงนำไปสู่การแทนที่ของคำศัพท์ (lexical replacement) นั่นคือจากที่เคยใช้คำเดิมในภาษา ก็เปลี่ยนมาใช้คำยืมจีน หลังจากที่คำยืมถูกใช้มากขึ้น ขั้นตอนต่อไปก็คือ การนำวรรณยุกต์มาใช้เพื่อจำแนกคำยืมดังกล่าว Liu (1998 อ้างใน Evans 2001) ศึกษาภาษาเฮฮู (Heihu) พบว่าเป็นภาษาที่วิวัฒนาการเป็นภาษามีวรรณยุกต์ และอยู่ในขั้นตอนการนำวรรณยุกต์เข้ามาใช้เพื่อจำแนกคำยืมจีนจากคำเฮฮู ตัวอย่างเช่น

| คำเฮฮู             |          | คำยืมจีน           |               |
|--------------------|----------|--------------------|---------------|
| xui <sup>55</sup>  | 'ข้างบน' | xui <sup>35</sup>  | 'ประชุม'      |
| tshu <sup>55</sup> | 'ไอ'     | tshu <sup>35</sup> | 'น้ำส้มสายชู' |
| tchi <sup>55</sup> | 'แคบ'    | tchi <sup>35</sup> | 'หมากรุก'     |

Evans อธิบายว่าการใช้วรรณยุกต์เพื่อจำแนกคำยืมเป็นสิ่งที่พบได้ในหลายภาษาย่อยของภาษาเซียงกลุ่มใต้ ตัวอย่างเช่น ภาษาลองซี (Longxi) ที่พบวรรณยุกต์กลางขึ้นในคำยืมจีน ไม่ว่าจะวรรณยุกต์เดิมของคำจีนจะเป็นวรรณยุกต์ใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น

| คำยืมจีนในภาษาลองซี   | คำจีน              |               |
|-----------------------|--------------------|---------------|
| tsa <sup>35</sup> dà  | zha <sup>42</sup>  | 'ทอด (จนสุก)' |
| kuai <sup>35</sup> dà | guai <sup>13</sup> | 'ต่อว่า'      |
| kao <sup>35</sup> dà  | kao <sup>53</sup>  | 'ทดสอบ'       |

นอกเหนือจากประเด็นการกำหนดระดับเสียงให้คำยืมไทในภาษามล การจำแนกวรรณยุกต์เป็นประเด็นสำคัญที่อธิบายสาเหตุว่าทำไมคนมลได้ยืมวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านออกเป็น 2 กลุ่ม จากผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่าน อาจกล่าวได้ว่าคนมลได้ยืมวรรณยุกต์ภาษาคำเมืองถิ่นน่าน 6 หน่วยเสียงเป็น 2 ระดับคือ /สูง/ vs. /ต่ำ/ ส่วนการขึ้นหรือตกเป็นเพียงองค์ประกอบรอง ซึ่งอาจเทียบได้กับการรับรู้วรรณยุกต์โดยผู้พูดภาษาไม่มีวรรณยุกต์ Gandour (1983) พบว่าผู้ฟังที่เป็นคนอังกฤษจะให้ความสำคัญกับความสูงต่ำของระดับเสียงมากกว่าทิศทางการขึ้นตก ในขณะที่ผู้ฟังที่พูดภาษามีวรรณยุกต์ เช่น ภาษาจีนกลาง ภาษาจีนกวางตุ้ง ภาษาจีนไต้หวัน และภาษาไทย จะให้ความสำคัญกับทิศทางการขึ้นตกมากกว่า เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ระดับเสียงไม่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ ส่วนการรับรู้วรรณยุกต์ภาษาจีนกวางตุ้ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจำแนกวรรณยุกต์ คือ การเปลี่ยนแปลงค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ย ทำให้แบ่งวรรณยุกต์ภาษาจีนกวางตุ้งออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่ค่าความถี่มูลฐานคงที่ (flat f0) และกลุ่มที่ค่าความถี่มูลฐานเปลี่ยนแปลง (changing f0) จากนั้นจึงแบ่งกลุ่มที่ค่าความถี่มูลฐานคงที่ออกเป็น ค่าความถี่มูลฐานสูง (high f0) และ ค่าความถี่มูลฐานต่ำ (low f0) ส่วนกลุ่มที่ค่าความถี่มูลฐานเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น ค่าความถี่มูลฐานขึ้น (rising f0) และ ค่าความถี่มูลฐานตก (falling f0) วิธีการนี้ Fox (1974) สรุปว่าผู้ฟังใช้ทั้งค่าความถี่มูลฐานแบบสัมพัทธ์ (relative f0) สำหรับจำแนกวรรณยุกต์สูงและต่ำ และการเปลี่ยนแปลงค่าความถี่มูลฐานโดยเฉลี่ยสำหรับจำแนกวรรณยุกต์ระดับ ขึ้น และตก ซึ่งภายหลัง Gandour (1981) ได้กำหนดเกณฑ์ใหม่ในการจำแนกวรรณยุกต์ คือ ระดับสูงต่ำ (height) ทิศทาง (direction) และการขึ้นตก (contour) สรุปได้ดังตารางที่ 10.14

ตารางที่ 10.14 การจำแนกวรรณยุกต์ภาษาจีนกวางตุ้งของผู้ฟังที่เป็นคนอังกฤษ (ดัดแปลงจาก Gandour 1981)

| ระดับสูงต่ำ | ค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ย                           | จำแนกวรรณยุกต์ภายในกลุ่มระดับ  |
|-------------|--|--|
| ทิศทาง      | ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ<br>ค่าความถี่มูลฐาน      | จำแนก<br>- วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับและวรรณยุกต์ระดับ<br>- วรรณยุกต์ขึ้นและวรรณยุกต์ตก |
| การขึ้นตก   | ความมากน้อยของการ<br>เปลี่ยนแปลงค่าความถี่มูลฐาน | จำแนกวรรณยุกต์สูงขึ้นและวรรณยุกต์ต่ำขึ้น   |

จากตารางที่ 10.14 จะเห็นได้ว่า ระดับสูงต่ำใช้ค่าความถี่มูลฐานเป็นตัวแปรในการจำแนกวรรณยุกต์ภายในกลุ่มระดับ ทิศทางเป็นการพิจารณาจากทิศทางการเปลี่ยนแปลงของ

ค่าความถี่มูลฐาน เพื่อจำแนกวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับและวรรณยุกต์ระดับ รวมถึงวรรณยุกต์ขึ้น และวรรณยุกต์ตก ส่วนการขึ้นตกเป็นการพิจารณาความถี่ของเสียงของการเปลี่ยนแปลงค่าความถี่ มูลฐาน เพื่อจำแนกวรรณยุกต์สูงขึ้นและวรรณยุกต์ต่ำขึ้น

นอกจากนี้ Khouw and Ciocca (2007) ซึ่งศึกษาการรับรู้วรรณยุกต์ภาษาจีน กวางตุ้ง โดยพิจารณาจากค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยและการเปลี่ยนแปลงค่าความถี่มูลฐานของเสียง ก้อง การทดสอบการรับรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คนและผู้พูดภาษาจีนกวางตุ้ง 20 คน พบว่าการ เปลี่ยนของทิศทางและความถี่ของเสียงของการเปลี่ยนแปลงค่าความถี่มูลฐานในช่วงท้ายของค่า ระยะเวลาของเสียงก้อง เป็นสิ่งสำคัญในการจำแนกวรรณยุกต์ภาษาจีนกวางตุ้ง ซึ่งการ เปลี่ยนแปลงของค่าความถี่มูลฐานช่วยในการจำแนกวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (25, 23, 21) ออกจากวรรณยุกต์คงระดับ (55, 33, 22) รวมถึงการจำแนกวรรณยุกต์ภายในกลุ่มเปลี่ยนระดับเอง ด้วย ส่วนค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยใช้ในการจำแนกวรรณยุกต์ภายในกลุ่มวรรณยุกต์ระดับ

เมื่อเปรียบเทียบกับผลการออกเสียงของคนมัล อาจกล่าวได้ว่าคนมัลได้ยิน วรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านเฉพาะความต่างด้านระดับสูงต่ำโดยไม่คำนึงถึงทิศทาง การขึ้นตก ดังนี้ กลุ่มสูง ประกอบด้วยวรรณยุกต์ /35/ /44/ /452/ และกลุ่มต่ำ ประกอบด้วยวรรณยุกต์ /24/ /33/ /31/

อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมมองหนึ่งที่นอกเหนือจากการพิจารณาระดับสูงต่ำ มีความ เป็นไปได้เช่นกันว่า ก่อนที่คนมัลจะจัดกลุ่มตามระดับความสูงต่ำนั้น คนมัลอาจได้ยินวรรณยุกต์คำ เมืองถิ่นน่านเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มขึ้น ได้แก่ วรรณยุกต์ /24/ /35/ กลุ่มระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์ /33/ /44/ และกลุ่มตก ได้แก่ วรรณยุกต์ /31/ /452/ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในแต่ละกลุ่มนั้นมีระดับเสียงสูงกว่า กับ ระดับเสียงต่ำกว่า ในกรณีนี้ คนมัลอาจจัดกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำหลังจากที่ได้ยินทิศทาง การขึ้น ลงของระดับเสียงเป็น 3 กลุ่มดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

จากปรากฏการณ์การกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลบางวิธภาษา จึงมีคำถามว่าเหตุใด บางวิธภาษาจึงยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ ปัจจัยใดที่ส่งผลต่อวิวัฒนาการของการเป็นภาษามี วรรณยุกต์ ภาษามัลและภาษาไปรทุกวิธภาษาในงานวิจัยนี้เป็นภาษาที่พูดในชุมชนภาษาภาวะ สองภาษา ซึ่งมีการยืมคำไทเข้ามาใช้เป็นจำนวนมาก จากการสัมภาษณ์และสอบถามคนมัลและ คนไปร ได้คำตอบตรงกันว่าประชากรในทุกหมู่บ้านสามารถพูดภาษาคำเมืองถิ่นน่านได้ทั้งสิ้น และ ส่วนหนึ่งของประชากรก็พูดภาษาไทยถิ่นกลางหรือไทยมาตรฐานได้ด้วย เหตุใดวรรณยุกต์จึง พัฒนาขึ้นในบางวิธภาษาเท่านั้น

กลไกทางภาษาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การสัมผัสภาษาจะเป็นอะไรได้บ้างนั้น ขึ้นกับ หลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในตัวภาษา (linguistic factors) เช่น ลักษณะทางเสียง หรือ โครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาที่สองซึ่งเอื้อต่อการมีอิทธิพลต่อภาษาแม่ และปัจจัยทางสังคม (social factors) ได้แก่ ระยะเวลาที่มีการสัมผัสภาษา อันจะส่งผลต่อระดับความเข้มข้นของการ

สัมผัสของภาษา ลักษณะโครงสร้างของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทักษะของผู้พูด ที่มีต่อภาษา และความมีศักดิ์ศรี (prestige) นอกจากนี้ Weinreich (1968: 3) ยังกล่าวด้วยว่า ใน การศึกษาสถานการณ์การสัมผัสภาษา สิ่งที่เราต้องนำมาพิจารณาด้วยก็คือปัจจัยเสริมของภาษา (extra-linguistic factors) ซึ่งอยู่ในตัวผู้รู้สองภาษา เช่น ความสามารถในการเรียนรู้และถ่ายทอด ภาษา ความเชี่ยวชาญในการใช้แต่ละภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ทักษะติดต่อภาษา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหรือชุมชนสองภาษา เช่น ขนาดของชุมชนสองภาษา ความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสังคมวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้รู้สองภาษา เป็นต้น

ที่ตั้งของหมู่บ้าน และภาษาที่ผู้พูดภาษามลและภาษาไปรเลือกใช้ รวมถึงทัศนคติต่อ ภาษาตนเอง (ดัดแปลงจาก ริระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ (2550b) และข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ของผู้วิจัยระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม) สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 10.15

ปัจจัยภายนอกที่ผู้วิจัยคิดว่าอาจส่งผลต่อการกำเนิดและพัฒนาการของวรรณยุกต์ใน ภาษามลมี 3 ปัจจัย ได้แก่

#### 1. ที่ตั้งของหมู่บ้าน

หมู่บ้านที่พูดภาษามลที่ยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์และเก็บหน่วยเสียงดั้งเดิมไว้มาก คือ บ้านเกวต (MK) หมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ห่างไกล แยกจากหมู่บ้านอื่น การเดินทางเข้าออกหมู่บ้าน ลำบากมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝน และหมู่บ้านใกล้เคียงก็พูดภาษาลัวะ คนมลหมู่บ้านนี้ไม่ค่อยได้ออกไปทำงานข้างนอก ส่วนมากทำไร่ ทำสวนอยู่บนคอย ห่างไกลจากสถานที่ราชการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นอย่างมาก ดังนั้นโอกาสในการติดต่อกับคนเมืองหรือคน แปลกหน้าจะน้อยมาก ในขณะที่ภาษามลบ้านภูอก (MPK) เป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มีเฉพาะ คนมลอาศัยอยู่ อาจจะมีคนเมืองอาศัยรวมอยู่ด้วยบ้างเนื่องจากการแต่งงาน แต่คนส่วนใหญ่ก็คือ คนมลที่พูดภาษามลในชีวิตประจำวัน การอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก และมีความเป็นปึกแผ่น ทำให้ภาษามลบ้านภูอกเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเสียงเป็นอย่างมาก และทุกคนพากันเปลี่ยนแปลง หักชุมชน จนเรียกได้ว่าเป็นภาษามลวิธภาษาหนึ่งที่มีความแตกต่างไปจากวิธภาษาอื่น อย่างไรก็ตาม ภาษามลบ้านภูอกก็ยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ ถึงแม้จะพบคำยืมจากภาษาไทยเป็น จำนวนมาก

ส่วนภาษาไปรบ้านห้วยล้อม (PHL) นั้น จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านอยู่ใกล้กับหมู่บ้านคนเมืองซึ่ง มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ในอดีตเคยเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย มีความ เป็นปึกแผ่นและภูมิใจในความเป็นคนลัวะ จึงทำให้ภาษาไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปมากนัก และ ยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์



ตารางที่ 10.15 ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิวัฒนาการของวรรณยุกต์

|   | ภาษาไม่มีวรรณยุกต์   |  |   | ภาษามีวรรณยุกต์  |  |
|---|--|--|---|--|--|
|   | ภาษามัลบ้านเกวต<br>(MK)  | ภาษามัลบ้านภูอก<br>(MPK)   | ภาษาไปรบ้านห้วยล้อม<br>(PHL)  | ภาษามัลบ้านตาหลวง<br>(MTL)   | ภาษามัลบ้านยอดดอยฯ<br>(MYW)  |
| ที่ตั้งของหมู่บ้าน  | แยกจากหมู่บ้านอื่น<br>ห่างไกล การเดินทางลำบาก<br>และหมู่บ้านใกล้เคียงพูด<br>ภาษาลัวะ | อยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่<br>ห่างจากหมู่บ้านอื่น และ<br>หมู่บ้านใกล้เคียงพูดภาษา<br>ลัวะ | อยู่ใกล้กับชาติพันธุ์อื่น คือ<br>คนเมือง ซึ่งมีสถานภาพ<br>ทางสังคมสูงกว่า | ในชุมชนภาษา อยู่กันหลาย<br>กลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ม้ง เมี่ยน<br>ซึ่งมีสถานภาพทางสังคมสูง<br>กว่า | แยกจากหมู่บ้านอื่น แต่ราย<br>ล้อมไปด้วยหมู่บ้านที่พูด<br>ภาษาคำเมืองถิ่นน่าน |
| ความมีศักดิ์ศรี และอัต<br>ลักษณ์  | อัตลักษณ์  | อัตลักษณ์  | อัตลักษณ์   | อัตลักษณ์<br>และความมีศักดิ์ศรี  | ความมีศักดิ์ศรี  |
| สถานการณ์การใช้ภาษา   |  |  |   |  |  |
| ภาษาที่ใช้ในครัวเรือน ระหว่าง   |  |  |   |  |  |
| - ผู้ใหญ่ กับ ผู้ใหญ่   | มัล  | มัล  | ไปร   | มัล  | มัล  |
| - ผู้ใหญ่ กับ เด็ก  | มัล  | มัล  | ไปร   | มัล  | คำเมือง*   |
| ภาษาที่ใช้ในหมู่บ้าน  |  |  |   |  |  |
| - ผู้ใหญ่ กับ ผู้ใหญ่   | มัล  | มัล  | ไปร   | มัล  | มัล และ คำเมือง  |
| - ผู้ใหญ่ กับ เด็ก  | มัล  | มัล  | ไปร   | มัล  | คำเมือง  |
| ภาษาที่เด็กใช้กับเพื่อนที่เป็น<br>คนมัลหรือคนPHLเมื่ออยู่นอก<br>ห้องเรียน | มัล  | มัล  | ไปร   | มัล และ คำเมือง  | คำเมือง  |

ตารางที่ 10.15 (ต่อ)

|  | ภาษาไม่มีวรรณยุกต์      |                          |                              | ภาษามีวรรณยุกต์            |                             |
|--|-------------------------|--------------------------|------------------------------|----------------------------|-----------------------------|
|  | ภาษามัลบ้านเกวด<br>(MK) | ภาษามัลบ้านฎกอก<br>(MPK) | ภาษาไปรบ้านห้วยล้อม<br>(PHL) | ภาษามัลบ้านตาหลวง<br>(MTL) | ภาษามัลบ้านยอดดอยฯ<br>(MYW) |
| ภาษาที่ใช้กับคนนอกหมู่บ้านที่เป็นคนเมืองน่าน | คำเมือง*                | คำเมือง                  | คำเมือง                      | คำเมือง                    | คำเมือง                     |
| ภาษาที่ใช้กับคนแปลกหน้าหรือต่างถิ่น          | ไทย**                   | ไทย                      | ไทย                          | ไทย                        | ไทย                         |
| ภาษาที่ใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ               | ไทย                     | ไทย                      | ไทย                          | ไทย                        | ไทย                         |
| ภาษาที่อยากให้คนในหมู่บ้านใช้ในชีวิตประจำวัน | มัล                     | มัล                      | ไปร                          | มัล                        | คำเมือง                     |

\*คำเมือง หมายถึง คำเมืองถิ่นน่าน \*\*ไทย หมายถึง ไทยมาตรฐาน หรือ ไทยถิ่นกลาง

หมู่บ้านที่ประชากรพูดภาษามัลที่วิวัฒนาการเป็นภาษาวรรณยุกต์ มีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน คือภาษามัลบ้านตาดหลวง (MTL) ตั้งอยู่ในชุมชนที่อยู่กันหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ม้ง เมี่ยน ซึ่งมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า ส่วนบ้านยอดดอยวัฒนาตั้งอยู่แยกจากหมู่บ้านอื่น แต่รายล้อมไปด้วยหมู่บ้านที่พูดภาษาคำเมืองถิ่นน่าน จากประวัติหมู่บ้าน คนที่อาศัยอยู่ในทั้งสองหมู่บ้านนี้ย้ายมาจากหมู่บ้านเดิมบนดอย สมัยรัฐบาลปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ เมื่อเหตุการณ์บ้านเมืองเข้าสู่สภาพปกติ มีความสงบ คนมัลส่วนหนึ่งได้อพยพจากบ้านตาดหลวง ตำบลปากกลาง อำเภอปัว ไปตั้งหมู่บ้านยอดดอยวัฒนาในเขตตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ ซึ่งอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมมากกว่าที่บ้านตาดหลวง

## 2. ความมีศักดิ์ศรี (Prestige) และอัตลักษณ์ (Identity)

ปัจจัยภายนอกตัวภาษาเป็นสิ่งสำคัญ ความความมีศักดิ์ศรี (Prestige) และอัตลักษณ์ (Identity) เป็นปัจจัยสำคัญต่อภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ การบ่งบอกความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์สะท้อนให้เห็นได้จากการใช้ภาษา (Appel and Muysken 1987) ทักษะที่มีความเกี่ยวข้องกัน ตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับชุมชน



ภาพที่ 10.1 แผนผังแสดงทัศนคติต่อภาษาและผู้พูดของกลุ่มชาติพันธุ์ (ดัดแปลงจาก Appel and Muysken 1987: 16)

จะเห็นได้ว่า ในสังคม แต่ละกลุ่มคนย่อมมีทัศนคติต่อคนกลุ่มอื่นๆ ต่างไป ขึ้นกับสถานภาพทางสังคม ซึ่งทัศนคติต่อกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์นี้ส่งผลไปยังทัศนคติต่อภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และสุดท้ายส่งผลต่อไปยังผู้พูดภาษานั้นๆ เช่นในกรณีของผู้พูดภาษามัลบ้านยอดดอยวัฒนา (MYW) ที่เลือกความมีศักดิ์ศรีมากกว่าที่จะเก็บอัตลักษณ์ของตนเอง ในขณะที่ผู้พูดวิจิภาษามัลที่ยังคงเป็นภาษาไม่มีวรรณยุกต์ เลือกความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ความเป็นมัลมากกว่า ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากสถานการณ์ในการใช้ภาษา (ดูรายละเอียดในข้อ 3)

## 3. สถานการณ์การใช้ภาษา

การเลือกใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่างๆ ของผู้พูดวิจิภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ ได้แก่ ภาษามัลบ้านเกวต (MK) ภาษามัลบ้านภูอก (MPK) และภาษาไปรบ้านห้วยล้อม (PHL) มี

รูปแบบเหมือนกัน คือ เลือกใช้ภาษาคำเมืองกับคนนอกหมู่บ้านที่เป็นคนเมืองน่าน และใช้ภาษาไทยกับคนแปลกหน้าหรือต่างถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ในสถานการณ์อื่นๆ จะเลือกใช้ภาษามัล หรือภาษาไปร

ต่างจากกลุ่มภาษามีวรรณยุกต์ มีการใช้คำเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนมัลบ้านยอดดอยวัฒนา (MYW) เนื่องจากเด็กไม่สามารถพูดภาษามัลได้แล้ว ทำให้ภาษาที่ใช้ในครัวเรือนมีทั้งภาษามัลและภาษาคำเมือง แม้กระทั่งในภาษาที่ใช้ในหมู่บ้าน ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่ บางครั้งก็เป็นภาษาคำเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีเด็กหรือคนรุ่นใหม่ที่ไม่สามารถเข้าใจภาษามัลอยู่ในวงสนทนานั้นด้วย นอกจากนี้ภาษาที่คนมัลบ้านยอดดอยวัฒนาอยากให้คนในหมู่บ้านใช้ในชีวิตประจำวัน คือ ภาษาคำเมือง ซึ่งต่างจากทัศนคติของคนมัลที่พูดวิธภาษาอื่นๆ ที่อยากใช้ภาษามัลหรือภาษาไปรในชีวิตประจำวัน

จะเห็นได้ว่าการเลือกใช้ภาษาขึ้นกับทัศนคติ ความมีศักดิ์ศรี (Prestige) และอัตลักษณ์ (Identity) งานวิจัยเช่น จุฑา มุสิกสวัสดิ์ (2528) ประพนธ์ จันทวิเทศ (2532) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ภาษาที่สำคัญก็คือ ความมีศักดิ์ศรี นั่นเอง

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในภาษามัล กล่าวได้ว่าเป็นการกำเนิดวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอก คือ การสัมผัสภาษากับภาษาคำเมืองถิ่นน่าน ซึ่งเป็นภาษาวรรณยุกต์ และเป็นการสัมผัสภาษาในระดับมาก เห็นได้จากมีการยืมคำศัพท์ทั้งที่เป็นคำศัพท์พื้นฐานและคำศัพท์ไม่พื้นฐาน และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแบบลักษณ์ภาษาจากภาษาไม่มีวรรณยุกต์ สูการเป็นภาษาวรรณยุกต์ โดยวรรณยุกต์ /ต่ำ/ ที่เกิดขึ้นใหม่ในภาษามัลน่าจะมีสาเหตุจากการได้ยินวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่านออกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จากนั้นกำหนดให้คำยืมที่อยู่ในกลุ่มต่ำมีสัญลักษณ์ "ขึ้น" ซึ่งเป็นสัญลักษณ์เด่นของวรรณยุกต์คำเมืองถิ่นน่าน เนื่องจากวรรณยุกต์ 2 ใน 6 หน่วยเสียงขึ้น และมีค่าเป็นจำนวนมากที่มีวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียงนี้ อีกทั้งเป็นระดับเสียงตรงกันข้ามกับระดับเสียงในคำมัลซึ่งส่วนใหญ่เป็นเสียงสูงตก ทำให้ง่ายต่อการแยกคำยืมออกจากคำมัล ปรากฏการณ์นี้ต่างจากภาษาตระกูลมอญ - เขมรอื่นๆ เช่น ขมุ ปลั่ง ที่ปัจจัยหลักของการกำเนิดวรรณยุกต์มาจากปัจจัยภายในตัวภาษา โดยการสัมผัสภาษาเป็นปัจจัยรอง (ภาษาที่พูดรอบข้างเป็นภาษาวรรณยุกต์) ทำให้ทิศทางของการกำเนิดวรรณยุกต์สามารถพิสูจน์ได้จากการเปลี่ยนแปลงทางเสียงในภาษาดั้งเดิมสู่ภาษาปัจจุบัน ในขณะที่การกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัลไม่ได้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเสียง แต่เป็นเพราะคำยืมไทที่เข้ามาในภาษามัลเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า การกำเนิดวรรณยุกต์อันเนื่องมาจากปัจจัยภายนอกจะไม่สามารถกำหนดรูปแบบที่เฉพาะเจาะจงได้อย่างปัจจัยภายใน วรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นจะมีสัญลักษณ์เป็นอย่างไรนั้น ขึ้นกับปัจจัยแวดล้อมที่อยู่รอบภาษานั้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการกำเนิดวรรณยุกต์ในภาษามัล

ในอดีตไม่สามารถอธิบายได้จากปัจจัยภายใน แต่หากเกิดการเปลี่ยนแปลงของเสียงในอนาคต มีแนวโน้มว่าปัจจัยภายในอาจมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของวรรณยุกต์อยู่น้อย ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาวิจัยต่อไปว่าในอนาคตภาษามัลจะพัฒนาไปเป็นภาษาวรรณยุกต์ที่มีวรรณยุกต์มากกว่า 2 หน่วยเสียงหรือไม่ และจะมีปัจจัยภายในใดบ้างที่อาจกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในอนาคต

### 10.3 ข้อเสนอแนะ

10.3.1 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบระดับเสียงในภาษามัล-โปรของเด็กและวัยรุ่น กับผู้ใหญ่ เนื่องจากปัจจุบัน เด็กเหล่านี้ต้องไปโรงเรียน และใช้ภาษาคำเมืองนานกับภาษาไทยมาตรฐานมากขึ้นในชีวิตประจำวัน ในบางหมู่บ้านเด็กรุ่นใหม่ไม่สามารถพูดภาษาเดิมของตนเองได้แล้ว

10.3.2 ควรมีการทดสอบการรับรู้วรรณยุกต์คำเมืองนานของผู้พูดภาษามัล-โปรเป็นภาษาแม่ เพื่อยืนยันผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางกลศาสตร์

10.3.3 ควรมีการศึกษาวิธภาษามัลที่พัฒนาเป็นภาษาวรรณยุกต์แล้วละเอียดยกแง่มุม เนื่องจาก 2 วิธภาษานำมาเป็นกรณี ผู้พูดมีทัศนคติในการใช้ภาษาต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อพัฒนาการวรรณยุกต์ในอนาคต

10.3.4 ควรมีการศึกษาการใช้ภาษามัล-โปร ในแง่ของปัจจัยทางสังคม เนื่องจากมีผลต่อการเลือกใช้ภาษา อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของภาษาในอนาคต